

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Гуманітарно–правовий факультет

Кафедра психології

Кваліфікаційна робота

(тип кваліфікаційної роботи)

Магістр

(освітній ступінь)

на тему «Особливості уявлень чоловіків про красу фізичного образу
сучасних жінок»

XAI.704.7–96п1.22O.053.9749584KP

Виконав: здобувачка б курсу групи № 7–96п1

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

(код та найменування)

Спеціальність 053 «Психологія»

(код та найменування)

Освітня програма «Психологічне консультування та
психотерапія»

(найменування)

Белаш Т. М.

(прізвище та ініціали здобувача)

Керівник: Фаворова К. М.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: Приходько Д. П.

(прізвище та ініціали)

Харків – 2022

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет Гуманітарно-правовий факультет

Кафедра психології

Рівень вищої освіти другий магістерський

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(код і найменування)

Спеціальність 053 «Психологія»
(код і найменування)

Освітня програма «Психологічне консультування та психотерапія»
(найменування)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Ю. І. Гулій
(підпис) (ініціали та прізвище)

«01» вересня 2022 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Белаш Тетяна Миколаївна
(прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Особливості уявлень чоловіків про красу фізичного образу сучасних жінок

керівник кваліфікаційної роботи Фаворова К. М. канд. психол. наук, доцент.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Університету №1586-уч від «17» листопада 2022 року.

2. Термін подання здобувачем кваліфікаційної роботи «18» грудня 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: виявити зміст уявлень чоловіків про красу фізичної подоби сучасної жінки.

4. Зміст пояснювальної записки: Проаналізувати теоретико-методологічні підходи до вивчення уявлення чоловіків про гарне фізичне обличчя сучасної жінки; Порівняти характеристики уявлень про красу фізичного вигляду сучасних жінок; Виявити особливості уявлень чоловіків із вираженими маскулініними та фемінініними рисами гендерної ідентичності про красу фізичного вигляду сучасних жінок; Розробити та реалізувати психопрофілактичне заняття для чоловіків, які мають занижені критерії для оцінки зовнішнього образу красивої жінки щодо формування уявлень про ідеальний образ жінки.

5. Перелік графічного матеріалу:
Рис. 9

Табл. 8

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Фаворова К. М. канд. психол. наук, доцент каф. 704	11.10.22	15.10.22
2	Фаворова К. М. канд. психол. наук, доцент каф. 704	18.10.22	23.10.22
3	Фаворова К. М. канд. психол. наук, доцент каф. 704	15.11. 22	22.11.22

Нормоконтроль _____ С. В. Кузьміна «18» грудня 2022 р.
(підпис) (ініціали та прізвище)

7. Дата видачі завдання «01» вересня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів кваліфікаційної роботи	Примітка
1.	Затвердження теми, мети та завдань кваліфікаційної роботи.	01.09.22-07.10.22	
2.	Складання плану роботи	08.10.22-10.10.22	
3.	Аналіз літературних джерел. Написання першого розділу кваліфікаційної роботи.	11.10.22-15.10.22	
4.	Визначення психодіагностичного інструментарія для проведення практичної частини дослідження. Написання другого розділу кваліфікаційної роботи.	18.10.22-23.10.22	
5.	Проведення практичної частини дослідження.	24.10.22-07.11.22	
6.	Статистична обробка отриманих даних.	08.11.22-12.11.22	
7.	Написання третього розділу кваліфікаційної роботи.	15.11. 22-22.11.22	
8.	Написання загальних висновків. Оформлення списку використаних літературних джерел, додадку(ків) та змісту.	23.11. 22–29.11.22	
9.	Передзахист.	30.11.2022-01.12.22	
10.	Внесення коректив до тесту кваліфікаційної роботи.	02.12.22-11.12.22	
11.	Оформлення та підписання відповідної документації(висновок керівника, висновок кафедри, рецензія та довідка на предмет наявності порушень академічної доброчесності)	12.12.22-17.12.22	
12.	Підготовка електронної презентації та тексту доповіді.	14.12.22-17.12.22	
13.	Строк подання здобувачем роботи на кафедру.	18.12.22	
14.	Захист.	20.12.22-21.12.22	

Здобувач

_____ (підпис)

Т. М. Белаш

_____ (ініціали та прізвище)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (підпис)

К. М. Фаворова

_____ (ініціали та прізвище)

Реферат

Кваліфікаційна робота: 88 с., 8 табл., 9 рис., 2 дод., 30 джерел.

Ключові слова: ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД, ОБРАЗ ФІЗИЧНОГО Я, КРАСА, ЗОВНІШНІСТЬ.

Об'єкт дослідження – особливості змісту фізичного вигляду жінок. Предмет дослідження – уявлення чоловіків про жіночу красу фізичного вигляду сучасних жінок. Мета дослідження – виявити зміст уявлень чоловіків про красу фізичної подоби сучасної жінки. Методи дослідження: теоретичний аналіз проблеми дослідження; психодіагностичний; методи математичної статистики. Висновки: для чоловіка зі статусом не одружений, оцінюють і виділяють анатомічні параметри тіла в оцінюванні зовнішнього вигляду сучасної ідеальної жінки. зі статусом одружений, пропоновані компоненти в оцінці ідеального жіночого фізичного «Я» менш важливі.

Abstract

Qualifying paper: 88 pages, 8 tables, 9 pictures, 2 appendices, 30 sources.

Key words: APPEARANCE, IMAGE OF THE PHYSICAL I, BEAUTY, APPEARANCE.

Object of research is - peculiarities of the content of the physical appearance of women. The subject of the research is men's ideas about the female beauty of the physical appearance of modern women. The purpose of the research is to reveal the content of men's ideas about the beauty of the physical appearance of a modern woman. Methods of research: theoretical analysis of the research problem; psychodiagnostic; methods of mathematical statistics. Conclusions: for a man with the status of not married, the anatomical parameters of the body are evaluated and distinguished in the assessment of the appearance of a modern ideal woman. with the status of married, the proposed components in the assessment of the ideal female physical "I" are less important.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ УЯВЛЕНЬ ЧОЛОВІКІВ ПРО ЖІНОЧУ КРАСУ ФІЗИЧНОЇ ПОДОБИ СУЧАСНИХ ЖІНОК	6
1.1 Поняття та основні підходи до вивчення соціальних уявлень	6
1.2 Феномен зовнішньої краси сучасної жінки	16
1.3 Соціально-психологічний аналіз феномена зовнішнього вигляду сучасних жінок	28
РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕДУРА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	41
2.1 Характеристика вибірки.....	41
2.2 Характеристика методів дослідження	41
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ	44
3.1 Загальний аналіз результатів дослідження	44
3.2 Практичне застосування результатів емпіричного дослідження ..	71
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	76
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Актуальність дослідження: у світі «жіноча краса» стає особливим фокусом уваги культури. Про це свідчить зростання інтересу до зовнішнього вигляду, внутрішнього світу, посиленням прагнення самовираження. Ця умовність диктується активним розвитком фітнес-центрів, косметичних засобів, СПА-салонів та пластичних операцій, У цьому контексті підкреслюється зовнішній ідеал, як образ «стандарту», що існує у вигляді ідеалів, якого прагне свідомість людини і є «вищим суб'єктивним критерієм прекрасного». Весь цей вплив викликає сильне бажання відповідності даним параметрам як з боку жінок, так і оцінювання чоловіків протилежної статі. Якщо в давнину вважали, що тіло людині давала природа, то зараз людина змінює її у різний спосіб: дієти, фітнес-клуби, СПА-салони. У давнину існували свої певні стандарти краси: товсте тіло, кремезні, великі груди - це символізувало родючість, але з часом стандарти змінювалися під зовнішнім впливом. У чоловіків і жінок складається якесь «уявлення» про образ красивої жінки, що є суб'єктивним критерієм.

У свою чергу чоловік під усім цим гнітом вибирає критерії або характеристики, що підходять під параметри, що транслиються нам соціумом та епохою. З усього цього простежується проблема співвіднесення Я «Реальної», і Я «Ідеальної». А жінки, у свою чергу, змінюють себе під ці параметри.

Фізичний вигляд — конструкт, що є полісемантичним, ціннісно-смысловим утворенням, на інтерпретацію якого впливає комплекс зовнішніх показників. На підставі цього можна побачити: проблеми, перш за все, в трактуванні понять: «жіноча краса», співвідношення до визначень «красива жінка», «привабливість». Вивчаючи «образи» жінок, не виявлено чіткої структури та складових уявлень про «красу сучасної жінки». Параметри, що вивчаються «красивої сучасної жінки» задаються виключно дослідником, ґрунтуючись на уявленнях «ідеалу краси». Не розглядалася роль ідентичності

себе у процесі співвіднесення сучасних жінок чоловіками до групи «гарні», не відволікаючи увагу до факту, як вивчення «жіночої краси», описаного через призму соціального і міжособистісного пізнання. Залежність оцінки «сучасної гарної жінки» у уявленні чоловіків у ряді соціально-демографічних факторів, як детермінанти.

Враховуючи всі вище написані протиріччя, проблема дослідження – це розуміння чоловіків про «зовнішню красу сучасної жінки» їхнє уявлення про самих себе, динаміка зміни параметрів фізичного «Я» під вплив соціальних та психологічних факторів.

Таким чином, аналіз сучасних прикладних досліджень, дав зрозуміти, про недостатню освітленість даної теми, уявлення чоловіків про красу фізичної подоби сучасної жінки через деякі збірні характеристики образу у розгляді з іншими психологічними конструктами: гендерна ідентичність, фізичний перфекціонізм. Дані дослідження більше спрямовані на констатацію зв'язку між двома конструктами, ніж розкриття особливостей фізичного конструкту зовнішнього вигляду.

Об'єкт дослідження – особливості змісту фізичного вигляду жінок.

Предмет дослідження – уявлення чоловіків про жіночу красу фізичного вигляду сучасних жінок.

Мета дослідження – виявити зміст уявлень чоловіків про красу фізичної подоби сучасної жінки.

Відповідно до даної мети були поставлені наступні завдання:

1. Проаналізувати теоретико-методологічні підходи до вивчення уявлення чоловіків про гарне фізичне обличчя сучасної жінки;
2. Порівняти характеристики уявлень про красу фізичного вигляду сучасних жінок;
3. Виявити особливості уявлень чоловіків із вираженими маскулініними та фемінініними рисами гендерної ідентичності про красу фізичного вигляду сучасних жінок;
4. Розробити та реалізувати психопрофілактичне заняття для чоловіків,

які мають занижені критерії для оцінки зовнішнього образу красивої жінки щодо формування уявлень про ідеальний образ жінки.

Методи дослідження:

1. Теоретичний аналіз наукової літератури;
2. Анкетування;
3. Експертне опитування;
4. Контент аналіз;
5. Метод суб'єктивного шкалювання;
6. Статеврольовий опитувальник С. С. Бем.

Методи математико-статистичної обробки даних: Факторний аналіз; Т-критерій Стьюдента; Описовий аналіз.

Дослідження проводилося в м. Харків. Брали участь чоловіки віком від 20 років до 35 років, які мають статус «одружений» і «неодружений». В кількості 40 чоловік: 20 чоловіків, які мають статус «одружені» та 20 чоловіків, які мають статус «неодружені».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ УЯВЛЕНЬ ЧОЛОВІКІВ ПРО ЖІНОЧУ КРАСУ ФІЗИЧНОЇ ПОДОБИ СУЧАСНИХ ЖІНОК

1.1 Поняття та основні підходи до вивчення соціальних уявлень

У соціальній психології слово «уявлення» використовується в наступних сенсах:

- Уявлення, є психічним процесом, у якого відбувається відображення предметів чи явищ, але в той час можуть не сприйматися і відтворюватися, покладаючись на минулий досвід.
- Уявлення, є наочними образами предмета, що виникають, за допомогою пригадування або продуктивного спогаду, на основі наявних відчуттів і сприйняття [7].

Уявлення, є мінливою освітою, а не механічною репродукцією образів сприйняття. Він визначається цілями та завданнями створення даного образу, з урахуванням індивідуальних особливостей, інтересів та спрямованості людини.

Соціальне уявлення, яка щодня використовується, яка – або категорії соціальних явищ, за допомогою методів інтерпретації та осмислення щоденної дійсності.

Таким чином, дані уявлення – апарат не власної, а конкретної масової суспільної свідомості.

Поняття соціального уявлення розглядається, як продукт соціального мислення та процес, за допомогою якого конструюється реальність.

Уявлення - це проектування та створення певних образів, явищ і предметів, які в минулому ми сприймали через вплив на наші органи почуттів [9].

Так, наприклад, теорія соціальних уявлень С. Московичі. Основною ідеєю чи відправною точкою якого стали концептуальні теорії французької соціологічної школи Е. Дюркгейма. Ця теоретична ідея має соціологічність,

при достовірному аналізі стану соціальної психології. Погляди цих двох учених, близькі до колективних уявлень через заломлення, яких вивчається соціальні явища.

Теорія «соціальних уявлень» виникла завдяки методологічній кризі західної соціальної психології. У 1960 р. С. Москвичі опублікував дисертаційну роботу, присвячену дослідженню. Соціальних уявлень про психоаналіз у різних верствах французького суспільства. У цій теорії відбувся перехід від аналізу індивідуальної свідомості до масової свідомості.

Основи концепції соціального, соціального мислення у вітчизняній психології заклали вчені С. Л. Рубінштейн, О. М. Леонтьєв, використовуючи термінологію думка та судження.

Л. С. Виготський у цьому напрямі застосовував інтерес до життєвих понять у наукові поняття. «Життєві поняття», на думку Л.С. Виготського - створюються з урахуванням особистого досвіду, інші на основі взаємодії коїться з іншими думками. Вчений стверджував: життєві поняття, можливо, купити та застосовувати у щоденному досвіді. Наукові думки одержують у процесі безпосереднього навчання (школа тощо) визначення інтегруються в систему пізнання та пов'язані з іншими визначеннями [1].

Отже, Л.С. Виготський зробив висновки, про розвиток «життєві поняття» та «наукові думки» розвиваються у різних напрямках: перший – від несподіваного до поступового усвідомлення їхнього сенсу, а наукові думки навпаки.

Теорія С. Л. Рубінштейна, «соціальне уявлення» - є формуючою особистісної свідомості індивіда, в якому відображаються уявлення про інших і про себе. Вчений кваліфікував уявлення наступним чином: наочно-образне, яке пов'язане з наочно-подібною одиницею, що відображає явище, у безпосередній даності та подолання обмеженості цього полягає в їх тісному взаємозв'язку [6].

К. А. Абульханова-Славська розглядала соціальні уявлення у вигляді механізму свідомості особистості, при якому необхідно вивчати роль

особистісних особливостей у функціональності та зміст про уявлення. Вважаючи, будь-які уявлення особистісні, належать особистості та мають особисту специфіку.

На противагу К. А. Абульханової-Славської, Г. М. Андрєєва стверджувала, у тому, що індивід неспроможна пізнати соціальний світ один. Людина співвідносить власні знання з знаннями інших людей, процес комунікації підключається з процесом знань. У свою чергу комунікація здійснюється за допомогою мовного спілкування, а він має емоційне забарвлення, тим самим, інший індивід буде його інтерпретувати за навколишнім світом. Для людини поряд з «неупередженою реальністю» з'являється «суб'єктивна дійсність» [3]. Отже, в різних людей, залежно від своїх особливостей сприйняття, характерні: яскравість, виразність, стійкість, повнота, фрагментарність і схематичність характерні друг від друга.

Під іншим кутом розглядала Т. П. Ємельянова соціальні уявлення, описуючи як: складових суспільної свідомості, у яких різних рівнях взаємодіють ідеологічні погляди, переконання, свідомості, поєднання яких пояснює громадську реальність [4]. Т. П. Ємельянова зазначала, що найважливішою функцією даних уявлень є пізнанням. «Соціальні уявлення»: відображають, класифікують та роз'яснюють громадську дійсність, що сприймається людиною через заломлення особистих бажань та інтересів.

Друга функція полягає у звиканні сформованого соціальної думки, погляду та їх оцінки.

Третя функція «соціальних уявлень» - опосередковане регулювання поведінки.

У межах теоретичних понять соціальні уявлення, це універсальний психолога–патологический феномен, куди входять всі форми пізнання, який би єдине ціле ідеї, думки, знання, якими колективно користуються.

Отже, уявлення – основа взаємодії, як вступати у спілкування з індивідом чи групою індивідів, людина представляє всі можливі зв'язку, результати взаємодії. Соціальні уявлення, відповідно до З. Москвичі, – це

суспільне звичайне свідомість, у якому багатопланово функціонують лише на рівні здорового глузду безліч переконань: ідеологічні погляди, знання, власне наука, що розкриває й багато в чому становить соціальну реальність. Таким чином, «соціальні уявлення» формуються з: висловлювань, оцінок та думок про різні соціальні явища, створені різними образами в диференціальних класах, культурах, групах і розглядаються як характеристики самих груп, а не окремих їх членів. «Соціальні уявлення» підпорядковують психічні процеси зовнішньому впливу, змушуючи особистість формувати звички чи навпаки сприймати явища зовнішнього світу. Людина бачить навколишній світ, ні такою, якою вона є, а через переломлення своїх бажань, уявлень, інтересів [1]. У школі З. Москвичі «соціальні уявлення» є феноменом соціального мислення. Дослідження реального стану особи для розкриття його сенсу та тенденції реальної зміни Т. К. Абульханова-Славська за основу класифікації «великих соціальних груп» приймала різні ознаки. Наприклад у стихійних групах у соціально-психологічній літературі виділяють: натовп, масу та публіку. Свідомою організацією можна назвати етнічні групи, що їх досліджує етнопсихологія. Національна приналежність особистості формує певні стереотипи мікросередовища, за умов якої перебуває людина [7].

З погляду етнічних спільностей соціальне уявлення має:

- Стійку частину, психічний склад: національні риси, характер, темперамент, звичаї та традиції;
- Емоційну частину, етнічні почуття: ідентичність, етнічна самосвідомість.

Отже, важливим чинником формування соціального уявлення – громадська думка.

Основними психологічними особливостями соціального уявлення є: загальна свідомість, громадська думка, суспільний настрій, загальногруппова мотивація.

Функціями «соціальних уявлень» є:

- Охорона стабільності та стійкості особистісної чи групової внутрішньої структури;
- Детермінантність поведінки;
- Адаптація до зовнішніх соціальних факторів, введення їх у своє духовне життя колективного суб'єкта.

Предметом «соціального уявлення», С. Московичі вважав, знання про всі придатні пристосування індивіда. Зазначаючи, їх як, пристосування до індивідуального та суспільної свідомості, розглядав альтернативу пропорцій свідомості [9].

Структуру соціального уявлення С. Московичі бачив так:

- Інформаційна - система знань про предмет, що представляється, отримана з різних джерел. Наприклад: ЗМІ, інститут освіти.
- Поле уявлення – організація змісту уявлення у якісному сенсі. Представлено у вигляді ієрархізованих єдності елементів, що виражається у змісті існуючих у образному та смислових властивостях уявлень.
- Установка – афективна складова, що відбиває ставлення людини до об'єкта уявлення [8].

Пояснюючи соціальні уявлення, на думку С. Московичі, можна пояснити когнітивні переконання, що піддаються обговоренню та обмірковуванню, змінюючи природу та стаючи нормативним чи екстраординарним. Розвиваючи цю думку, В. Дуаз ввів поняття організуючі принципи метосистеми. Ці принципи висувають різні вимоги до організації матеріалу. Наприклад: при конфлікті групи з іншою групою принципи спрямовані захист її єдності [9].

Таким чином, В. Дуаз пов'язує між собою поняття «соціального уявлення» та «організуючих принципів». Важливою проблемою соціальної психології вважав збирання людських думок, поведінку, яку необхідно реконструювати та організувати загальні принципи.

У результаті вивчення цієї теми вченим було виявлено такі причини:

- Судження, про суспільні та фінансові нерівності (дискваліфікація соціальної нерівності, рецидивізм тощо).
- Біологічні роз'яснення походження нерівної поведінки (органічні хвороби, психічні особливості, гомозиготність).
- Психічні обґрунтування своєї поведінки (оцінка міжособистісних відносин, занепад підліткового віку).

Свого часу, К. Фрейзер вважав, поняття «соціальних уявлень» недалеко від поняття аттитюдів, у понятійному наповненні К. Томаса та Ф. Знанецького, трактуючи їх розподіленими соціальними групами.

До. Фрейзер припускав, вивчення «соціальних уявлень» як структурних систем аттитудов, як люди розуміє загальновідомі і прийняті уявлення [4].

Ще одна з відомих теорій Г. Тежфіла, концепції якої:

- Індивід, вважаючи себе членом якоїсь категорії, прагне ставити її позитивно, там самим піднімає «статус категорії» і зарозумілість.
- Властивість і значення ідентичності орієнтуються з допомогою категоризації, і навіть зіставлення себе коїться з іншими групами.
- Позитивна соціальна рівність досягається на основі вигоди для себе, власної категорії і є пріоритетною.
- Когнітивні складові пов'язані з психологічним складником, що переживаються у вигляді емоцій [4].

Спрямованість Жан-Клодом Абриком, започаткована у 80-х роках, сама теорія не розроблена до кінця, але має велику чисельність емпіричних матеріалів. Саме його операціоналізація суспільної думки багатьох приваблює.

Його центральне ядро пов'язане з «колективною пам'яттю» та ситуацією категорії, воно описує спорідненість категорій через консенсус, міцно та стабільно не враховує особистий контекст, має функцію суспільного змісту суспільного уявлення та описує його. Свого часу периферична система інтегрує власний експеримент та історичні категорії поведінки, неоднорідна,

рухлива та несе протиріччя, що має функцію звикання до певної дійсності, диференціює зміст та зберігає центральне ядро [1].

Більш точно визначає епістемологічний статус концепції соціальні уявлення І. Марков, пов'язуючи її з різними доктринами пізнання, які протиріччя панораму наявних поглядів на соціальне мислення. Вчений стверджував, що соціокультурні теорії пізнання пояснюють формування рефлексивного мислення, що виникає з власної ідентифікації «Я» та вписування логіки протиріч соціальних уявлень. Головним є колективна диференціація та когнітивна глобалізація.

Соціокультурні теорії, на думку Маркова, акцентуються на формуванні рефлексивного мислення, заснована на когнітивній різниці. Дані теорії припускають, що з особистісного зростання необхідно концептуально позбутися обмежень, створених соціальним оточенням. Маючи обмеження, що висувуються людині соціумом, перешкоджають думати індивіду самостійно. Таке мислення поєднує символічне соціальне оточення, що засідається в механічній діяльності людей [9].

Соціальне уявлення – система цінностей, ідей, практик, що визначає орієнтування індивіда у соціальних і матеріальних світах, і навіть для суспільної комунікації між індивідами.

С. Московичі, запроваджено поняття «соціальне уявлення». У розумінні автора поняття уявлення про когось – або явище і є способом пізнання дійсності. Даним вченим було розроблено теорія соціальних уявлень, яка є провідною на даний момент. Уявлення, на його думку, провідна характеристика суспільної та індивідуальної свідомості. Таким чином, будь-які форми тверджень ідеологічних поглядів, знань та включаючи науку, все це соціальні уявлення.

Саме у соціальній психології розглядається така галузь як міжособистісне сприйняття (соціальна перцепція), а також аналіз когнітивних сприйнятів та відповідності їм.

Джордж Брунер та інші його послідовники соціальне сприйняття розуміють як соціальне пізнання, акцентом якого є процес категоризації «соціальних об'єктів», які є одним із засобів до сприйняття, а також «інтерпретацією» поведінки людей [24].

Аналіз продуктів «соціального пізнання» – опис соціальних елементів цього світу, як бачить людина суб'єкта. За допомогою таких складових як: «образ Я», «образ іншого», «образ групи», «образ часу» та інших соціальних явищ суспільства. Формування даних елементів вивчено у різних ступенях.

Насамперед, соціальна ідентичність, у якій нові підходи до цієї теми систематизовані теорії соціальної ідентичності А. Тешфвела. А одна з основних ідей, усвідомлення об'єктом його місця у суспільстві та оцінювання його групи у суспільстві, яких він складається.

Проблема «ідентичності» у психології соціального пізнання має два нетрадиційні виміри: формування образу часу та формування образу середовища. Тобто його тимчасове ставлення породжує потребу у визначенні місця у співвіднесенні його життя і часі епохи, в рамках якої він знаходиться [18].

Вивчаючи цю тему, ми розглядаємо такі поняття як: уявлення, фізичний вигляд, краса зовнішнього вигляду сучасної жінки.

Уявлення – це що виникли у свідомості образ під час продуктивного уяви, відбивається як наочно-образного знання.

Уявлення відтворений образ предмета чи явища, які тут і зараз людина не сприймає, ґрунтуючись на минулому своєму досвіді, а також психічні процеси, що його формують.

Існує різна класифікація уявлення:

- За провідними аналізаторами (зоровий, слуховий, нюховий, смаковий, тактильний, температурний). У формуванні уявлення беруть участь найчастіше кілька аналізаторів одночасно. Уявлення формується у процесі діяльності;

- За ступенем узагальненості (поодинокі уявлення, різні уявлення, схематичні уявлення). Поодинокі уявлення - це уявлення, засновані на сприйнятті певного предмета або явища, які часто супроводжуються емоціями. Загальні уявлення – це уявлення, з урахуванням узагальненого відображення рядів подібних предметів;
- За походженням (з урахуванням сприйняття, з урахуванням мислення, з урахуванням уяви);
- За ступенем вольових зусиль (довільна, мимовільна).

Довільні уявлення – це уявлення, що у людини під впливом волі, у сфері поставленої нею мети.

Мимовільне уявлення - це уявлення, що виникають у людини без впливу волі, не залежить від поставленої нею мети.

Уявлення має такі властивості як:

- Наочність. Людина сприймає образ як наочної форми. При цьому може бути неточність в контурі або випаданні ряду ознак;
- Фрагментальність. Нерівномірність відтворення окремих елементів образу. Значимість має той фрагмент, який у минулому перцептивному досвіді був привабливим чи значимим об'єкта;
- Нестійкість. Уявлення про образ або предмет можна утримати, лише протягом певного часу після закінчення якого втрачаються фрагменти образу;
- Узагальненість. Об'єкт, що представляється, або образ має інформативну «ємність». Причому зміст чи структура даного образу схематизується або згортається. В. С. Кузін стверджує, що уявлення входить елемент узагальнення.

Саме у соціальній психології розглядається така галузь як міжособистісне сприйняття (соціальна перцепція), а також аналіз когнітивних сприйняття та відповідності їм.

Д. Брунер та інші його послідовники соціальне сприйняття розуміють як соціальне пізнання, акцентом якого є процес категоризації «соціальних

об'єктів», які є одним із засобів до сприйняття, а також «інтерпретацією» поведінки людей.

Аналіз продуктів «соціального пізнання» – опис соціальних елементів цього світу, як бачить людина суб'єкта. За допомогою таких складових як: «образ Я», «образ іншого», «образ групи», «образ часу» та інших соціальних явищ суспільства. Формування даних елементів вивчено у різних ступенях.

Насамперед, соціальна ідентичність, у якій нові підходи до цієї теми систематизовані теорії соціальної ідентичності А. Тешфвела. А одна з основних ідей, усвідомлення об'єктом його місця у суспільстві та оцінювання його групи у суспільстві, яких він складається.

Проблема «ідентичності» у психології соціального пізнання має два нетрадиційні виміри: формування образу часу та формування образу середовища. Тобто його тимчасове ставлення породжує потреба у визначенні місця у співвіднесенні його життя і часі епохи, в рамках якої він знаходиться [4].

Вивчаючи цю тему, ми розглядаємо такі поняття як: уявлення, фізичний вигляд, краса зовнішнього вигляду сучасної жінки.

Уявлення – це що виникли у свідомості образ під час продуктивного уяви, відбиває як наочно-образного знання.

Уявлення відтворений образ предмета чи явища, які тут і зараз людина не сприймає, ґрунтуючись на минулому своєму досвіді, а також психічні процеси, що його формують.

Існує різна класифікація уявлення:

- За провідними аналізаторами (зоровий, слуховий, нюховий, смаковий, тактильний, температурний). У формуванні уявлення беруть участь найчастіше кілька аналізаторів одночасно. Уявлення формується у процесі діяльності;
- За ступенем узагальненості (поодинокі уявлення, різні уявлення, схематичні уявлення). Уявлення - це уявлення, засновані на сприйнятті певного предмета або явища, які часто супроводжуються емоціями.

Загальні уявлення – це уявлення, з урахуванням узагальненого відображення рядів подібних предметів;

- За походженням (з урахуванням сприйняття, з урахуванням мислення, з урахуванням уяви);
- За ступенем вольових зусиль (довільна, мимовільна).

Довільні уявлення – це уявлення, що у людини під впливом волі, у сфері поставленої нею мети.

Мимовільне уявлення - це уявлення, що виникають у людини без впливу волі, не залежить від поставленої нею мети.

Уявлення має такі властивості як:

- Наочність. Людина сприймає образ як наочної форми. При цьому може бути неточність в контурі або випаданні ряду ознак.
- Фрагментальність. Нерівномірність відтворення окремих елементів образу. Значимість має той фрагмент, який у минулому перцептивному досвіді був привабливим чи значимим об'єкта.
- Нестійкість. Уявлення про образ або предмет можна утримати, лише протягом певного часу після закінчення якого втрачаються фрагменти образу.
- Узагальненість. Об'єкт, що представляється, або образ має інформативну «ємність». Причому зміст чи структура цього образу схематизується чи згортається. В.С. Кузін стверджує, що уявлення входить елемент узагальнення [5].

1.2 Феномен зовнішньої краси сучасної жінки

Насамперед зазначимо, що «краса» є міждисциплінарною категорією. У різних філософських, естетичних, культурологічних, лінгвістичних, антропологічних, соціологічних і психологічних роботах наводиться ряд понять, що прирівнюються до «краси», або використовуються для визначення краси. Краса - це поняття відносне, на думку О. Буткевича, краса - це така вічна

проблема, щодо якої найбільше сказано і найменш ясно [14]. Автор написав, що краса, що оточує нас скрізь, безперечно існує в природі, так і в суспільному та духовному житті індивіда, з самого появи людей, фіксують поети, художники, але для об'єктивного наукового навчання має вислизаючий характер.

Проблема краси і зовнішньої привабливості може змінюватися в залежності від контексту і тієї галузі науки, крізь призму якої ми розглядаємо проблему.

Краса, як категорія естетики, є різновидом прекрасного, що визначає красу зовнішнього вигляду.

У ній можна розглянути такі категорії як прекрасне та потворне, піднесене та низинне, комічне та трагічне. Будь-яка наука використовує логічні образи, що фіксують «властивості предмета» у науці.

Розглянемо наведені вище парні категорії з естетичної точки зору.

Прекрасне – це естетична категорія, що виявляє явища з позиції досконалості, як володарі найвищою естетичною цінністю. Прекрасне, у цьому контексті визначається, як гармонія, симетричність, пропорційність тощо. Все це є конкретним та чуттєвим проявом прекрасного.

У зв'язку з цим існують різні підходи до появи природи «прекрасного»:

- Як «об'єктивна властивість самих речей». Такий підхід сформувався вже у ранньогрецькій натурфілософії. Прекрасне, трактувалося, як світова гармонія, краса світобудови, космос. Їх «прекрасне» - природне властивість самої природи: вага, колір, обсяг.
- Навколишній світ з погляду естетики нейтральний, джерелом прекрасного є душа людини. Краса є результатом сприйняття суб'єкта, що сформувався, про явища дійсності: судження, смак, почуття, духовне багатство.
- Є результатом зіставлення властивостей об'єктивної дійсності індивіда з «мірою краси», практичними потребами, ідеалами і уявлення прекрасного і прекрасним у житті. Вища цінність, що у об'єктивно –

естетичному значенні явищ, освоєння яких відбувається через суб'єктивні естетичні оцінки, пропускаючи їх через соціальні призми. Саме третій підхід є пріоритетним у сучасній науці.

З гносеологічної погляду, прекрасне є розумовий образ реального предмета. Тут передбачається якась ідеалізація предмета, що відбивається, удосконалення предмета або явища до досконалості. Мається на увазі, що «прекрасне» - побудована уявою модель предмета, гармонійність якого подумки доведена остаточно.

Вибраний даний категоріальний образ допомагає оцінювати реальну дійсність різними мірками краси та досконалості, даючи естетичну оцінку у певних відносинах з нею [3].

Наприклад, неподобство є категорією естетики, що має негативну оцінну цінність. У давньогрецькій естетиці потворне зближалося з поняттями небуття та зла. У середньовічній філософії потворне трактувалося як наслідок та форма прояву гріховності.

Неподобство є протилежністю прекрасному і саме тому вони тісно взаємопов'язані між собою.

Діалектика прекрасного і потворного, може бути розкрита в образі моделі, що органічно поєднує загальне та індивідуальне.

Наприклад, піднесене: якісна, естетична категорія, що має естетичну цінність явищ і предметів, що мають позитивне соціальне значення освоєними суспільством і особистістю.

Завдяки їй можна побачити двоїстість природи індивіда з одного боку придушує людину фізично через усвідомлення своєї кінцівки та обмеженості та піднімаючи її духовно через моральні норми.

У співвідношенні категорії піднесеного, є естетична категорія низинного.

Низинне - є естетичною категорією, що має естетичну цінність предметів і явищ, що має велику негативну значимість. Наприклад, піднесене у міфологіях – образ неба, а низинне – підземне царство, пекло [4].

Лінію взаємодії прекрасного та потворного показують такі категорії естетики як, комічність та трагічність. Такі категорії добре показують життєві відносини та позиції людей та їх долі.

Трагічне – це естетична категорія, що відбиває гострі життєві протиріччя, які у процесі взаємодії свободи та потреби, що супроводжується соціальними нормами і стандартами у житті. Ця естетична категорія невіддільна від ідеї людини про досконалості, гідності, що стикається з необхідністю чинити, оскільки хочеться і дотримання соціальних і моралей.

Протилежністю трагічної категорії є комічна категорія.

Комічне – це категорія естетична, що виражається соціально – значущі протиріччя дійсності, має емоційно – критичний забарвлення щодо естетичного ідеалу. Комізм проявляється у протистоянні потворного – прекрасному у житті. За підсумками комічного мистецтво формується велика «сміхова культура».

Краса в культурології та мистецтвознавстві співвідноситься з такими поняттями як пропорції, симетрія, канон.

Розглядаючи канон в системі категорій краси з боку, культурологи та мистецтвознавстві – це постійне і незмінне, а також норми, що не переглядаються, і правила в різних сферах діяльності індивіда. У певні історичні доби зовнішній вигляд людини мав свої стандарти.

Розглядаючи категорію прекрасного, куди входить параметр симетрія. Цей параметр пройшов через багатовікову історію, є формою сприйняття, що виражає себе у специфічних поняттях та засобах властивих окремим видам мистецтва.

Симетрія різноманітна, всюдисуща і створює гармонію та красу.

Відповідно є фундаментальною і одна з найбільш загальних закономірностей світогляду: живої та неживої природи та суспільства. Так само її принципи відіграють дуже важливу роль у всіх напрямках людського життя, мистецтва та науки.

Говорячи про прекрасне, необхідно розглянути такий параметр, як

пропорції.

Пропорції – це співвідношення елементів чи частин форми між одне одним, і навіть між різними об'єктами.

З художньої точки зору пропорції є гармонізація форм і пропорційність, тобто естетичні якості. Тут розглядаються такі параметри як: пропорційність, в основі якої лежить метод порівняння [19].

Красу в психології можна розглядати через такі категорії як «чарівність», «привабливість».

Чарівність відноситься до імпліцитної теорії. Його зміст не відображається в наукових словниках, але використовується в повсякденних комунікаціях та має відображення у популярно – науковій літературі.

Чарівність – це якість, присутня в людини як здатність залучати себе людей, і подобається їм. Воно змушує оточуючих тягнутися до вас.

У вітчизняній психології цьому феномену приділяють увагу вчені С. В. Васильєв та І. В. Кочнів. Чарівність розглядається на рівні в психології.

Чарівність, згідно з трактуванням, запропонованим Ф. Ф. Ушакиним, якщо ні що інше, як чарівність, що підкорює вплив. Воно є якістю особистості.

Чарівність має такі специфічні риси:

- Чарівність особистості вище різних якостей та умінь людини. Воно згладжує будь-які людські вади.
- Ірраціональність чарівності не піддається будь-якому аналізу та пояснення. М. Епштейн стверджував, «Його складно визначити, але легко відчувати».
- Допоміжний інструмент комунікації, що «зачаровує сила» несвідомо промовців.

Свого часу, атрактивність – це особливий механізм психологічного впливу, що полягає у перетворенні людини: від співрозмовника на односторонця, від цікавого до прихильника ідеї. Наприклад, люди, поважають і обожнюють за якими ознаками, певного індивіда, саме цей механізм називається атракцією.

В її результаті складається система установок, що регулює відносини людини та соціального мікросередовища. Базою атракції є позитивні емоції. Воно стимулюється наступними прийомами: компліментами, слуханням, зручним для співрозмовника розташуванням.

До атракції відносяться такі феномени: симпатія, дружба, кохання, повага.

А такий параметр, як привабливість, залежить від анатомічних особливостей особистості. Зовнішній вигляд людини залежить від «нормативних фізіологічних співвідношень» пропорцій тіла.

Привабливість – це сукупність якостей і рис людини. Наприклад, приваблива людина може бути впливовою, але без «харизми» [12].

Існують такі види привабливості:

- Фізична привабливість, антропологічні дані тіла, сюди відносять і сексуальну привабливість. Наприклад, відповідність зовнішнім соціальним параметрам краси.
- Особиста привабливість, здатність залучати до себе людей зовнішніми даними, особистим прикладом, ставленням до людей та спілкування з ними. Наприклад, спілкування та поведінка принцеси Діани.
- Міжособистісна привабливість, потяг людей один до одного, до яких входять фактори та причини оцінювання. Розглядається тільки, чи подобається нам ця людина і ми цьому індивіду.
- Соціальна привабливість пов'язані з становищем особистості соціумі, через параметри: репутація, зв'язку, можливості.

Проблема краси і зовнішньої привабливості може змінюватися в залежності від контексту і тієї галузі науки, крізь призму якої ми розглядаємо проблему.

Завдяки цьому різних етапах суспільства можна побачити еталон краси.

У рамках когнітивних робіт розглядається уявлення людини про себе «Я-образ», якому самооцінка, вважається ефективним показником, що відбиває самоповагу і оцінювання себе людиною.

У межах Етна–психологических робіт розглядається вплив привабливості людини інших об'єктів.

«Жіноча краса» вивчається в природно – гуманітарних та природничо-наукових напрямках наукових знань. Незважаючи на міждисциплінарне вивчення цього феномену «красива» та «приваблива», відмінності між зовнішнім виглядом та особистісними особливостями.

Феномен зовнішньої краси неможливо розглянути без розуміння терміну краси.

Краса – це категорія, що означає досконалість, гармонійне поєднання аспектів об'єкта, у якому, у спостерігача відбувається естетичне задоволення. Краса є однією з найважливіших категорій культури.

Краса – сукупність якостей, які приносять насолоду погляду, слуху.

Виходячи з наведених понять, можна вважати, у сприйнятті поняття краси близько до поняття «прекрасного», але є більш загальним та багатогранним поняттям [17].

За всіх часів у суспільстві особливе значення мала жіноча краса. Параметри оцінки фізичної зовнішності жінки змінювалися, але загальне поняття: «краса», «прекрасне», «красива жінка» були незмінні. У сучасному суспільстві поняття красива жінка набуває нових доповнення, стаючи «символом», що говорить про певний статус у суспільстві.

Навіть у первісному суспільстві з'являються наскельні зображення жінки, які мали округлий живот, величезні груди, на тлі яких була маленька голова, верхні і нижні кінцівки дуже маленькі, без певних рис обличчя. Сучасні вчені розшифровують цей малюнок як показник «плодовитості».

Для привабливості жінки собі татуювали тіла, втираючи мастику під шкіру. Зовнішній вигляд красивої жінки: кругле обличчя з плескатим носом, косоокі, спилянні зуби, в які інкрустувалися дорогоцінні камені. Саме в них з'явилися перші косметичні засоби, якими вони мазали з ніг до голови.

В античній Греції І.С. Кон і Ф. Комар зазначали, що чоловіче тіло вважається ідеальним, але пізніше на розписі грецьких ваз зображували голих

куртизанок, флейтисток, але не «шановних жінок», матерів чи дочок. У 9 ст. Війон віддавав переваги круглим стегнам, товстим стегнам, саме в цей час починається перехід «ідеалів краси «жінок» від «дівчини – підлітка» до «зрілих жінок». [8].

Пошук краси в Стародавній Греції призвів до нагоди, коли Ціцерон виклав історію про замовлення художнику Зевксису жителями Кротона, статую, що зобразила «німий ідеал жіночої краси». Для створення статуї до нього привели «найкрасивіших жінок цього міста», з яких було відібрано їм п'ять натурниць. Цей приклад показує, що греки, створюючи «ідеальний фізичний образ», спиралися на свої «канони» краси, удосконалюючи його [27].

Вчений Є. Сусліна описала факт, що стався за часів Елагабала, де 218 заснований жіночий сенат обговорював моду і косметику [47].

У 4 столітті на Візантію вплинула християнська течія на поняття «жіночого ідеалу». Жінка вважається джерелом спокуси та гріха. Зовнішній вигляд красивої жінки вважався: вільна, довга і безформна сукня, що приховує всі великі довгасті очі, вузький і подовжений овал обличчя, з тонким носом і губами.

На рубежі 12-13 століть культура набула «світського характеру», розквітає поклоніння «прекрасній жінці». Їх зовнішній вигляд: тонкий стан, подібний до виноградної лози, світле волосся, довгасте обличчя, пишні груди, прямий тонкий ніс, очі яскраві і веселі, світлошкірі, яскраві губи. Також вперше з'явилися і її душевні якості: добра, чиста душею, вперше йдеться про поєднання зовнішніх та внутрішніх рис.

З'являється корсет, під впливом готики складається «пластичний вигляд жіночності та своєрідної грації» [12].

П. Ларюель у праці «Про жіночі прикраси» виділив таку якість фізичного образу краси жінки: «Коли Господь створив жінку з ребра Адама, він дарував їй вічну красу. І втратила її з вини диявола коли скуштувала забороненого плоду, яблука, і стало це для неї великою ганьбою. А жінки в сучасні дні не зі своєї вини, а Єви, позбавляються більшої частини власної

краси, якщо їдять від тієї ж забороненої статі. Кожна з них у молодості рум'яна, біла і гарна собою, але, вийшовши заміж, зникають прекрасні фарби обличчя» [17].

В епоху Відродження фізичний вигляд «Я» перетворився на твір архітектури, «ідеали» вимірювалися математичними обчисленнями, оскільки тіло розділяли на частини, і кожна частина мала свої ідеальні розміри та пропорції. «Ідеальна жінка» має бути з білою шкірою, зубами, руками, з червоними губами, щоками, нігтями, з чорними бровами, очима та віями. А частини тіла відповідатимуть від 7 до 33 параметрів ідеального зовнішнього вигляду [12].

У 17 столітті розуміння «жіночого ідеалу» тісно пов'язане із зовнішнім виглядом. Фігура «переходить у «струнку фігуру та високу». «Елегантність» стає головним та ключовим критерієм краси.

В епоху Рококо жінка мала нагадувати «порцелянову статуетку», витонченість форм підкреслювалися пишними вбраннями [15].

У 18 столітті Д. Паке виділив такі канони вродливої жінки: здорова жінка з рум'янцем на обличчі. Саме тоді з'являються рум'яна [8].

У цей час поняття «здоров'я» та «краса» стають синонімами одне одного.

Поява праці приблизні роки 1781-1809 І. К. Лафатера «Мистецтво пізнавати людей і змушувати їх любити себе». У цей час «ідеали краси» не підкоряються канонам і законом, кожна людина єдина і неповторна. У 1920 році М. Мерцалова відзначила зовнішній вигляд гарної жінки: стрункі та невисокі зростанням, інтерес яких проявляється до театру та літератури. Однак цей факт стосується лише аристократії.

В епоху романтизму стала мода на «нездорову блідість і худорлявість». [7]. Вперше жінки почали сидіти на дієтах.

І. Нібілер у роботі «Тіла і серця» наголосив на протистоянні «тілесному» «духовному», в якому перше є на заваді. У другій половині 19 століття виникли жінки, як службовці, і студентки, які змінили канони про фізичному образі краси [9].

В. І. Чайковська зазначила, що наприкінці 19 століття обличчя жінок художники почали маскувати.

На початку 20 століття з'явилися в газетах заголовки «про жіночу моду та особисту гігієну».

Після першої світової війни, після 1919 року жінки роблять пластичні операції та косметичні процедури. Дані події змінили всі поняття про зовнішню красу та відношення до себе [19].

У 20 столітті єдиного «стандарту краси» не існувало, але тенденції до неї ставили моделі. Зовнішній вигляд: зріст не менше 170 сантиметрів, з великими грудьми, вузькими стегнами, довгі ноги.

У 1920-1925 року стало модно мати засмаглу шкіру завдяки Габріель (Коко) Шанель. Вона внесла в моду вкорочення подолів суконь та спідниць до колін. У цей період з'являється перебіг «жінка – вамп»: чорні тіні та яскрава губна помада. У «уособленням краси» була Лілія Брік. Зовнішній вигляд «красуні» в ці роки: висока, підтягнута спортивна фігура, плоскі груди, витягнутий силует.

За радянських часів каноном гарного фізичного вигляду була жінка – працівниця. Зовнішній вигляд: широке підборіддя, міцний торс, відсутність будь-якої жіночності [15].

На заході 1950-1960 року ідеальна жінка володіла пишними формами та осиною талією.

У 1980 роки ідеал жіночої краси був бездоганним елегантним, трохи різким, але ефектним створенням.

В 1990 на екран телевізорів виходять відео - уроки фітнесу Клаудії Шифер, Сінді Кроуфорд. Зовнішні параметри: об'єм грудей 90 сантиметрів, об'єм талії 60 сантиметрів, об'єм стегон 90 сантиметрів.

Зовнішня краса фізичної подоби жінки може змінюватися. Наприклад, у науках філософії та естетики вона представлена в категоріях «вищого зразка краси», що існує у свідомості людини, яка є необ'єктивним критерієм по відношенню до реальності.

У науках, таких як мистецтвознавство та культурологія, вносять поняття «канон», «золотий перетин», «симетрія», «пропорції», що належать до фізичного вигляду. У. Еко зробив величезний внесок у розгляд проблеми краси мистецтво. У книзі розглядається історія краси, включаючи і фізичний образ, через призми канону та пропорцій через роботи Леонарда да Вінчі Схеми пропорцій. Однак ці зразки є лише тоді, коли вони створювалися.

Безліч авторів, наприклад, В. М. Кардапольцева, П. Ю. Козлова, А. В. Гулига, говорячи про «жіночу красу» посилалися на художню літературу, на приклади яскравих образів «краси», «прекрасного»; помічаючи величезний вплив на розумінні «складання прекрасного образу», що може поглиблюватися і стати результатом визначення жіночої краси та її особистості [6].

На думку С. М. Єрьоменко, зовнішній вигляд є індикатором відмінності епох. Фізичний вигляд красивої жінки змінюється у розумінні під впливом культурно-історичних подій.

У культурно-історичному аспекті видозміни піддаються зовнішній вигляд і образ під впливом культурних, соціальних та демографічних змін. У соціальних психологічних роботах також підкреслюється вплив фізичного вигляду жінки на оцінку її привабливості: на ставлення до соціально-демографічного чинника і позитивних особистісних особливостях. Прикладами цього факту можуть бути критерії оцінки та образи зовні гарної жінки. Все це проявляється у зміні моди, зачіски, одягу, зовнішніх параметрів характеристик краси. На початку розглядалися лише певні зовнішні параметри, пізніше переходить і на зовні змістовий статус.

В усіх культурах є певна систематика вікових критеріїв зовнішньої краси жінки. Вони розглядаються на погляд на життєвий цикл і старіння організму [7].

З психологічної позиції проблему «краси» розібрати через групи понять: «чарівність», «симпатія», «привабливість».

Сучасна психологія відрізняється напрямком від західних понять

«краси» та «привабливості». У роботах, про уявлення критеріїв краси жінок описується як «зовнішній аспект», а й соціально – психологічні риси «внутрішнього образу краси» жінок, що змушує нас звернути увагу до роботи з цієї теми у філософії та естетиці [9].

Як відомо, протягом усього життя людства «жіночій красі» приділялася особлива увага. Багато вчених намагалися визначити «фактори» та «характеристики» в оцінці краси, створюючи «ідеологічні портрети» та скульптури, оспівуючи в літературі жіночу красу. Найчастіше було розглянуто під кутом зовнішніх характеристик жінки. У різних трактатах з філософії, антропологічних та лінгвістичних роботах з'явився ряд понять про «жіночу красу», «привабливість» [28].

Зі сказаного можна зробити висновок про демонстрацію в Середньовіччі «про тугу за красою, яка зникає з часом» [26].

Періоди та історичні етапи, розглянуті вище, дають можливість побачити відмінності в канонах краси фізичної подоби з погляду ставлення до зовнішнього вигляду в цілому.

Ми бачимо, що сучасні ідеали краси непостійні та постійно змінюються. Для ХХ століття характерне різноманіття стилів, динамічної зміни зовнішніх тенденцій.

Отже, конструювання жіночої краси створюється під впливом урахуванням культурно – соціальних чинників протягом усього життя з допомогою засобів і комунікації, і навіть інших каналів передачі.

Говорячи про жіночий ідеал, який бере свій початок у соціокультурних нормах, розглядаються і форми контролю за їх виконанням. Дії створення жіночого ідеалу. До нього входять дієти, відвідування косметичних та СПА процедур. Сам процес типізації зовнішнього ідеалу пов'язаний прямолінійно із розвитком соціальних та історичних процесів.

Процес накладання нам ідеального образу проходить за такими етапами та інструментами:

- Сім'я, ЗМІ, ринок. Ще з раннього віку мати одягає дівчинці сукні, робить

зачіску і т.д., втілюючи «соціальні норми краси» засвоєні дорослим. Надалі вони підкріплюються рекламою та соціальним оточенням, навіть якщо ми чинимо опір певним стандартам, повністю бути ізольованими від них неможливо.

- Здійснюється зовнішній контроль соціуму як самоконтролю з боку. Зовнішній контроль виявляється у вигляді «Ти виглядаєш втомленою», «Тобі треба схуднути».
- Формування позитивних та негативних санкцій. Втіленням позитивної санкції може бути захоплення з боку протилежної статі. Негативною санкцією може бути діста чи хірургічне втручання.

Таким чином, незалежно від нашого бажання, ми потрапляємо під вплив «зовнішнього ідеалу» краси.

1.3 Соціально-психологічний аналіз феномена зовнішнього вигляду сучасних жінок

Фізичний вигляд – це те, як люди бачать і сприймають іншу людину.

Поняття «зовнішня краса» в контексті сприйняття людини застосовується в оцінці фізичної подоби сучасної жінки.

Вперше про вплив зовнішнього вигляду в розвитку свідомості людини у своїх працях вказував З. Фрейд, який розглядав роль тіла як психологічного об'єкта у розвитку его-структур.

У вітчизняній психології до цього питання звертався Л. С. Виготський через свою теорію культурно-історичної концепції, розглядаючи фізичну подобу, як інструмент, що допомагає пізнавати і відбивати навколишній світ [7].

Тілесно-орієнтовані теорії призвели до виникнення розуміння про тіло як про кордон «Я». У цій теорії тіло – тривимірно і ототожнюється з образом «Я», цей взаємозв'язок показано в роботах З. Фішера і З. Клівленда через такі поняття як межі образу тіла показано стійкість зв'язок між «зовнішнім виглядом» і особистісними характеристиками індивіда.

У вітчизняних та зарубіжних школах тема генезу зовнішнього вигляду, фізичного «Я» розглядається лише в позиції підходів:

- Кінесико-проксемічну поведінку суб'єкта спілкування. Досліджує дистанцію між партнерами, спрямованість тіл, синхронність, тобто будь-які просторові параметри для людей.
- Психосеміотика невербального спілкування, інтерпретація значень невербальних знаків просторово – тимчасових показників та різних комунікацій [7].

Звертаючись до проблеми «зовнішнього вигляду», необхідно розглянути поняття «Я – концепції», оскільки зовнішній вигляд є її складовою частиною, і ця позиція простежуватиметься у роботі.

Ще один з підходів А. Шонц, де фізичний вигляд розглядається, як багатокomпонентний: узагальнення взаємопов'язаних структур, що включає сприйняття, оцінювання, установки щодо свого тіла. З появою понять фізичного образу, зовнішнього вигляду призвело до багатьох досліджень у цьому питанні.

Автором сучасної концепції про фізичне обличчя В. Шонфельда виділялися такі компоненти:

- Справжнє суб'єктивне сприйняття тіла і зовнішності та їх здатності до функціональності;
- Психологічні чинники, сформовані внаслідок афективного поведінки личности;
- Соціальні фактори, пов'язані з оцінкою близького оточення.

Ідеальний образ тіла - пов'язаний з установками щодо тіла, що формуються в результаті співвідношенням власного тіла з іншими тілами людей [1].

Вчені Є. Т. Соколова, А. Ш. Тхостів виділили такі статуси уявлень:

- Реальне фізичне «Я» - певні знання особистості про те, як вона виглядає;
- Дзеркальне фізичне «Я» – уявлення у тому, як інші бачать особистість, у її представленні;

- Ідеальне фізичне «Я» - установки особистості на те, як вона хоче виглядати [11].

Образ фізичного «Я» розглядається з позиції сприйняття зовнішніх контурів (фігура, образ тощо) підходами:

- Тіло – носій особистісних та соціальних значень, що передбачають вивчення емоційних відносин особистості до своєї зовнішності.
- Тіло – об'єкт, що має певну форму, акцентуванням у дослідницькій роботі стає когнітивний компонент його сприйняття.
- Тіло та його функції – носії певного символічного значення [8].

Є. Т. Соколова, М. З. Воробйова, Л. П. Киященко розглядали зовнішній вигляд у вигляді психічної освіти, до якої входять явища свідомості: плани, забобони, традиції тощо. Наголошується в єдності взаємозв'язок культури тіла і культури думки, що утворюють цілісність, що свідчить про домінування психічного над соматическим, яка опосередкована культурою соціуму. У дослідженнях зовнішнього вигляду видно взаємозв'язок та взаємовплив когнітивних та афективних процесів, а також їх роль у становленні особистості [19].

Є. Т. Соколова спираючись на праці П. Федерна, Дж. Чанліпа, Б. Беннета, виділила напрямки досліджень зовнішнього вигляду:

- Зовнішній вигляд інтерпретується як схема тіла та образ тіла тотожні один одному або ці поняття мають самостійне значення; тобто, «схема тіла» - стійке знання особистості про власне тіло, а «образ тіла» - ситуативна психічна репрезентація свого тіла і є результатом психічного відображення.
- Д. Чанліп, Д. Беннет стверджували, «образ тіла» - результат психічного відображення. Виділяють абстрактне тіло або концептуальне та власне тіло, сприйняття свого тіла.
- Р. Шонс і С. Фішер «образ тіла» - комплексне єдність у сприйнятті: оцінки, установки, уявлення про тілесні форми та функції [14].

На основі вищенаведеного, можна виділити такі типи сприйняття

ставлення суб'єкта до власного зовнішнього вигляду:

- Зовнішній вигляд, по відношенню до інших у зіставленні норм та вимог соціуму.
- Зовнішній вигляд, стосовно свого сприйняття та розуміння сенсу свого існування незалежно від оцінок та суджень інших.

Фізичний вигляд - це те, як люди бачать і сприймають іншу людину.

Поняття «зовнішня краса» в контексті сприйняття людини застосовується в оцінці фізичної подоби сучасної жінки. У вітчизняній психології до цього питання звертався Л. С. Виготський через свою теорію культурно – історичної концепції, розглядаючи фізичну подобу, як інструмент, що допомагає пізнавати і відбивати навколишній світ.

Звертаючись до проблеми «зовнішнього вигляду», необхідно розглянути поняття «Я – концепції», оскільки зовнішній вигляд є її складовою частиною, і ця позиція простежуватиметься у роботі. Саме тут йдеться про усвідомлення, сприйняття свого тіла, від чого залежить успішність адаптації людини у суспільстві.

Є. Т. Соколова виділила такі підходи до вивчення зовнішнього вигляду [9].

Перший підхід був спрямований у зв'язку з дослідженнями фізіологів та неврологів на вивчення здібностей тіла до пересування та визначення відповідальної мозкової зони. Р. Боньєр на основі цього ввів поняття «схема тіла». Схема тіла – рухлива система, що формується стимулами, що надходять, із зовнішнього середовища та пережитого сенсорного досвіду. Завдяки «схемі тіла» людина здатна контролювати і регулювати, за допомогою чого здійснюється корекція рухів і поз.

На співвідношення «схеми тіла» та образу тіла існує дві точки зору:

- А. А. Налчаджан побачила незалежність та автономність структури Я – концепції. На що, Є. Т. Соколова стверджувала: схема тіла – результат роботи аналізаторних систем, а «Образ тіла» є результатом психічного відображення, що може бути усвідомленим чи усвідомленим. В. М.

Куніцина зазначала, основу формування зовнішнього вигляду – зоровий сенсорний канал, а основа «схеми тіла» - лише на рівні нейронного функціонування.

- Подальші вивчення даних термінів призвело до «зовнішнього вигляду», як результат відображення та формування індивідуальної картини свого образу фізичного «Я». Саме на даному теоретичному етапі сформувалося поняття концепція тіла. Д. Беннет вважав, що «концепція тіла» – це формалізація відомих якостей, завдяки яким особистість може описати власне тіло. Сформувавши «концепцію свого тіла», особистість може її вербалізувати і зобразити з допомогою художніх.
- Найсучасніший і актуальний підхід розглядає зовнішній вигляд як багатокomпонентної, узагальненої, взаємопов'язаної структурою, до якої входять: сприйняття оцінки, установки, уявлення тіла та зовнішності [2].

Об'єднання даних підходів відбилося в теорії Р. Шонця: сприйняття тіла розглядається за допомогою ієрархізованої структури на рівнях схеми тіла та образу тіла, тілесного уявлення та концепції тіла.

С. Фішер і С. Клівленд формують поняття межа образу тіла, мета якого є позначення сприйняття індивідом роздільності, себе та навколишнього світу. Вони показали взаємозв'язок між вираженими відчуттями меж власного тіла та зосередження психосоматичних ознак.

З появою понять фізичного образу, зовнішнього вигляду призвело до багатьох досліджень у цьому питанні:

М. О. Мдівані відзначив такі складові:

- Фізичне «Я» функціональне, погляд людини на власне тіло, що є носієм фізіологічних функцій, які відповідають за функціонування тіла. Формується через біологічний зворотний зв'язок.
- Фізичне «Я» соціальне, знання про тіло, отримані від сприйняття та оцінки інших людей. Тобто як я виглядаю на думку соціуму.
- Фізичне «Я» ідеальне, уявлення про те, яким особистість має бути. Формується через освоєння соціально – культурних норм у соціумі [6].

Є. Т. Соколова, А. Ш. Тхостів виділили такі статуси уявлень:

- Реальне фізичне «Я» - певні знання особистості про те, як вона виглядає;
- Дзеркальне фізичне «Я» - уявлення людини про те, як і яким інші бачать його;
- Ідеальне фізичне «Я» – установки особистості те що, як хоче виглядати [9].

Фізичний вид - зовнішній вигляд, що представляє собою сукупність даних, що сприймаються візуально.

Ознаки фізичного вигляду: зовнішні особливості людини, як загалом, і окремих його елементів.

Ментальна репрезентація (когнітивна репрезентація) – це актуальний розумовий образ якогось об'єкта чи події, суб'єктивна форма бачення того, що відбувається.

Когнітивні репрезентації (думки) дозволяють надати, що людина не могла випробувати, а також речі яких немає в природі.

Так само, Фізичний вид - зовнішній вигляд, що представляє собою сукупність даних, що сприймаються візуально.

Ознаки фізичного вигляду – зовнішні особливості людини, як загалом, і окремих його елементів.

Ментальна репрезентація (когнітивна репрезентація) – це актуальний розумовий образ якогось об'єкта чи події, суб'єктивна форма бачення того, що відбувається.

Когнітивні репрезентації (думки) дозволяють уявити, що людина не могла випробувати, а також речі яких немає в природі [19].

Залежно від цього ознак репрезентацій виділяють складові фізичного вигляду:

1. Власні елементи та її ознаки зовнішності людини:

- Загальнофізичні (стаття, вік, зростання, тип конструкції, національна приналежність);
- Анатомо-морфологічні (ознаки окремих рис тіла чи особи);

- Функціональні (поза, постава, хода, міміка, мова, жестикуляція, повсякденні звички).

2. Супутні елементи та ознаки зовнішності людини (одяг, аксесуари).

У свою чергу фізичний вигляд – конструкт, що є багатозначним, освітою ціннісно-смислової сфери, що впливає на інтерпретацію та весь комплекс характеристик ситуації спілкування, вбудований у певний соціокультурний контекст.

Є трактати і за порівняльним аналізом слова «краса» у різних культурах та мовах. На противагу художній літературі стає фольклор, який виражає «народну творчість». Особливістю фольклору є варіативність. Мовлення засвоєння та передача цієї інформації є відкритою для змін.

Підсумовуючи, фольклор відображається: філософським та моральним мистецтвом, з відбитим багатовіковим досвідом народу [18].

Написано багато й антропологічних робіт, що розглядають жіночу красу у різних культурних звичаях уявлення про «красу». Антропологічними явищами, що вивчають феномен «жіночої краси» виділяють показники: «індекс маси тіла», який показує пропорції маси тіла та зростання і ваги, WHR – передає пропорційність об'єму талії та об'єму стегон, WCR – показує пропорційність об'єму талії до грудей, розмір ноги, пропорційність співвідношення окремих частин тіла.

Дані показники особливо досліджувалися у закордонних працях.

У західних працях спробували дослідити особливості сприйняття краси та роботи різних відділів головного мозку. Величезний вплив на дослідження надає область вивчення «краси», це пов'язані з етнічними точками зору значного у красі. Розглядаючи тему «краси» з етнічної погляду стає очевидним, що «ідеали краси» утворювалися століттями тому й утворювалися у кам'яному віці [12].

Саме прагнення прекрасного фізичного «Я» невід'ємне для жінок, але іноді це заходить за рамки розумних кордонів. Наприклад, такий показник форми тіла як, повнота і худорлявість, сприймається у різних країнах «по-

своєму». У Європі та в Америці худорлявість – показник «ідеалу жіночої краси», а в Південній Африці, Арабських країнах та на Близькому Сході, навпаки. Цей «показовий стандарт» зберігся і донині.

Було зазначено, що «етнічні зразки краси» успадковуються та передаються від покоління до покоління та зберігаються.

Вчені помітили, що уявлення про красу фізичної подоби жінки, певні відмінності у африканських, європейських, азіатських рас. Але у зв'язку із сучасною глобалізацією, виявилася «розмитість» «відмінностей ідеалів», вони врівноважуються та зникають. Сучасні «еталони краси» відбиваються в рекламах, у засобах масової інформації моделями та актрисами з «витонченими формами», але цей параметр не стійкий і може змінитися найближчим часом. Незважаючи на те, що є велика різноманітність уявлень фізичного «Я» вигляду, прагненням будь-якої жінки буде залучення протилежної статі [4].

В. А. Лабунська вказує на те, що зовнішність особистості є:

- Стійкі параметри (фізіогномічні характеристики, індивідуально-конституційні характеристики людини);
- Середньостійкі параметри (оформлення зовнішності: зачіска, одяг, прикраса, косметика);
- Динамічні параметри вираження (експресивна, невербальна поведінка).

Ідентифікаційна цінність ознак зовнішності визначається щодо стійкістю ознаки, частотою його народження.

Вивчаючи уявлення чоловіків та жінок про красу фізичної подоби сучасної жінки, зможемо подивитися інтерпретацію «красива жінка» за зовнішніми параметрами в даний час.

Ці параметри утворюються в просторово-часові структури і перебудовуються в процесі розвитку психофізіологічних, психологічних і соціально – психологічних компонентів структури особистості світом [1].

У характеристиці оцінки зовнішнього вигляду велику роль грає фенотип, морфологія - анатомія будови, зовнішній вигляд, зовнішні статеві

ознаки.

Відповідно до теорії А. А. Бодальову, висунутої 1982 р. цими співвідношеннями є: фізичний вигляд, функціональні ознаки, оформлення зовнішнього вигляду.

До фізичного вигляду належать такі параметри як: статеві, расові, вікові критерії. Або тип конструкції людини – анатомо-морфологічних функцій та реакцій, у поєднанні зі спадковістю та впливом навколишнього середовища.

До функціональних ознак належать такі параметри: експресія та виразність людини.

До зовнішнього оформлення вигляду належать такі характеристики: доглянуті руки, красива зачіска, стильний або жіночний одяг, правильно підібраний одяг, не фарбоване або добре фарбоване волосся, непомітний макіяж, взуття на підборах, наявність аксесуарів та прикрас.

У даній категорії розглядається «естетична привабливість» - носіння зачіски, якість аксесуарів, що використовуються. Категорія, яку розглядають не анатомо-фізіологічні особливості, а вміння людини презентувати себе іншим [22].

Поняття про фізичну подобу розглядали такі вчені як, Н. В. Куніцина, М. В. Погольща, В.М. Казарінова. У своїх дослідженнях, ці вчені розмірковували про перцепцію фізичного вигляду людини в «складових зовнішніх ознаках».

На підставі вище всього наведеного, виділяються основні групи факторів, що впливають на формування фізичного вигляду:

- Оцінка зовнішності іншими людьми та їх інтерпретація та формування в оцінці себе.
- Соціально-психологічні витоки.
- Біологічний розвиток особистості та її взаємини з найближчим оточенням [3].

У сучасному світі в даний час до зовнішнього вигляду особистості, що зазнає активних і цілеспрямованих змін у зв'язку з культурним та

стандартизацією стереотипів. Можна відзначити, що прагнення фізичної досконалості є основним орієнтиром для багатьох людей.

Зокрема багато вимог саме до жіночої фізичної зовнішності. Це доводить роботи П. Ліві у цьому, що у жінок виявляється соціально – культурний великий тиск, яке підпорядковує змушує застосовувати закладені стандарти [25].

Однак особистість не здатна сприймати своє фізичне і образ свого фізичного тіла, як цілісне освіту. Суб'єкт виділяє і визначає окремі фрагменти свого фізичного «Я» і образу свого тіла, що полягає, у виділенні якого-небудь фрагмента зосереджуючи на ньому свою увагу, втрачаючи при цьому цілісність всього образу.

Одним із шляхів формування образу тіла є сенсорна інформація. Є. Сігель встановив, що зовнішній образ пов'язаний з візуальним та тактильним встановленням контакту, а також і внутрішнього скелетно-м'язового [19].

М. Чейс, Н. Бернштейн, Л. Еспенак виявили, що за коштами ідеалу «зовнішньої краси» суб'єкт обмежує ступінь своєї свободи. У цьому увагу критерії зовнішнього ідеалу утримується різними чинниками, виділяючи певні характеристики із загального тла сприйняття.

П. Бернштейн виділив етапи формування фізичного вигляду:

- Вкладення позитивного афекту у розвитку (забезпечення їжею та сном).
- Диференціація власного тіла від навколишнього світу (індивідуалізація, відокремлення себе від навколишнього світу).
- Усвідомлення фізичного тіла та його взаємозв'язків (усвідомлення, що частини тіла діють певним чином).
- Рух тіла у просторі (успішність регулювання своїх інтеракцій).
- Статева ідентичність у системі свого образу (побудова відносин із іншими людьми).

Феномен образу зовнішньої краси формувався ще онтогенезі, складові якого залежить від соціальних, культурних і природних чинників.

Зовнішність-анатомічні, функціональні, соціальні показники, що

виявляються у конкретно-чуттєвому рівні відображення.

У соціально-психологічних роботах підкреслюється значимість фізичного чи зовнішнього вигляду жінок на рамках соціально – демографічних чинників щодо оцінки та привабливості [1].

Н. А. Камінська, розглядаючи сучасні роботи з «зовнішнього вигляду» виділила такі напрямки:

- Психодинамічний напрямок, заснований на принципах взаємозв'язку «тілесного Я» зі структурою особистості, сформовані у класичному психоаналізі вченими як: К. Абрахам, З. Фрейд, В. Райх. У роботах відзначається ранній досвід взаємодії дитини з дорослими.
- Когнитивно-біхевіоральний напрямок спрямований на обробку когнитивної інформації пов'язаний з образом «фізичного Я», що активізує обробку: спостереження та порівняння свого тіла з іншими та ідеалами зовнішнього вигляду.
- Соціальний підхід. Формування культурних цінностей та ставлення особистості до себе. Аналіз власного фізичного вигляду у культурних контекстах та його проекція.

У вітчизняній психології феномен зовнішньої вроди досліджували А. А. Бодальов, Н. В. Куніцина, В. М. Панферова. Дані роботи вчених були присвячені зовнішньому вигляду та експресивним характеристикам у побудові образу співрозмовника і формування враження однієї особи іншу [9].

У гендерній соціальній психології одне з питань розглядається вплив «фізичного вигляду» на вплив «еталонів» на зовнішню оцінку як привабливого чи непривабливого чоловіка, чи жінки. Зокрема його розробляли такі вчені, як Т. Ю. Дашкова, В. В. Коробіцин, Ю. В. Фралова [24].

Жіноча сила знаходить вихід у демонстрації слабкості та краси. У яких її прояв відбувається засобами спокуси чи спокуси, і завдяки даній «слабості» жінка отримує важіль тиску на чоловіків.

Роблячи висновки з теоретичного аналізу теми, куди входять сукупність характеристик: зовнішні, оформлення зовнішності. «Краса» – це умовна

характеристика здатна змінюватися під впливом певних чинників.

Проаналізувавши теоретико-методологічні підходи з проблеми дослідження можна сказати, що про зовнішній вигляд існує безліч підходів до вивчення соціальних уявлень.

Теорія «соціальних уявлень» виникла завдяки методологічній кризі західної соціальної психології. У 1960 р. С. Москвичі опублікував роботу, присвячену дослідженню. Соціальних уявлень про психоаналіз у різних верствах французького суспільства. У цій теорії відбувся перехід від аналізу індивідуальної свідомості до масової свідомості.

Основи концепції соціального, соціального мислення у вітчизняній психології заклали такі вчені як С. Л. Рубінштейн, О. М. Леонтьєв, замість терміна соціальні уявлення застосовувалися терміни як, думка і судження. Надалі виникла теорія, Г. М. Андрєєва, яка стверджувала, що індивід не може пізнати соціальний світ один. Людина співвідносить власні знання з знаннями інших людей, процес комунікації підключається з процесом знань. Комунікація здійснюється за коштами мовного спілкування, а він має емоційне забарвлення, тим самим інший індивід буде його інтерпретувати за навколишнім світом. Для людини, на ряду, з «упередженою реальністю», з'являється «суб'єктивна дійсність» [4]. З часом виникли й інші теорії.

Структуру соціального уявлення С. Московичі бачив так:

- Інформаційна - система знань про предмет, що представляється, отримана з різних джерел.
- Поле уявлення – організація змісту уявлення у якісному сенсі. Представлено у вигляді ієрархізованих єдності елементів, що виражається у змісті існуючих у образному та смислових властивостях уявлень.
- Установка – афективна складова, що відбиває ставлення людини до об'єкта уявлення.

Його центральне ядро пов'язане з «колективною пам'яттю» та ситуацією категорії, воно описує спорідненість категорій через консенсус, міцно та

стабільно не враховує особистий контекст, має функцію суспільного змісту суспільного уявлення та описує його. Свого часу периферична система інтегрує власний експеримент та історичні категорії поведінки, неоднорідна, рухлива та несе протиріччя, має функцію звикання до певної дійсності, диференціює зміст та зберігає центральне ядро [1].

Феномен жіночої краси є міждисциплінарною категорією. У різних філософських, естетичних, культурологічних, лінгвістичних, антропологічних, соціологічних і психологічних роботах наводиться ряд понять, що прирівнюються до «краси», або використовуються для визначення краси. Краса – це поняття відносне, на думку О. Буткевича, краса – це така вічна проблема, щодо якої найбільше сказано і найменш ясно [14]. Автор написав, що краса, що оточує нас скрізь, безперечно існує в природі, так і в суспільного та духовного життя індивіда, з самого появи людей, фіксують поети, художники, але для об'єктивного наукового навчання має вислизаючий характер.

Проблема краси і зовнішньої привабливості може змінюватися в залежності від контексту і тієї галузі науки, крізь призму якої ми розглядаємо проблему.

Отже, зовнішній ідеал, як образ «стандарту», що існує у вигляді ідеалів, якого прагне свідомість людини і є «вищим суб'єктивним критерієм прекрасного». Весь цей вплив викликає сильне бажання відповідності даним параметрам як з боку жінок, так і оцінювання чоловіків протилежної статі. Якщо в давнину вважали, що тіло людині давала природа, то зараз людина змінює її у різний спосіб: дієти, фітнес-клуби, СПА-салони. У чоловіків і жінок складається якесь «уявлення» про образ красивої жінки, що є суб'єктивним критерієм. В даний час основним механізмом формування фізичного вигляду є процес соціалізації, за коштами якого відбувається норм та цінностей особистості. Таким чином, у чоловіків і жінок складається якесь «уявлення» про образ красивої жінки, що є суб'єктивним критерієм.

РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕДУРА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Характеристика вибірки

Дослідження проводилося в м. Харків. Брали участь чоловіки віком від 20 років до 35 років, які мають статус «одружений» і «неодружений». В кількості 40 чоловік: 20 чоловіків, які мають статус «одружені» та 20 чоловіків, які мають статус «неодружені».

2.2 Характеристика методів дослідження

Для вирішення завдань, було обрано такі діагностичні методики:

Анкетування є одним із найпоширеніших дослідницьких методів у психології, в якому як засіб для збору відомостей від респондента використовується спеціально оформлений список питань – анкета. Недоліком методу анкетування є те, що він дозволяє розкривати, як правило, лише верхній шар факторів. Анкетування – це засіб першої орієнтування, засіб попередньої розвідки. Щоб компенсувати зазначені недоліки анкетування, застосування цього методу слід поєднувати з використанням більш змістовних методів дослідження, а також проводити повторні анкетування, маскувати від випробуваних справжні цілі опитувань.

Експертне опитування спосіб збирання первинних даних з урахуванням вербальної комунікації з респондентами, думка яких значимо щодо цього предмета. Для опису досліджуваного поняття вибирається група експертів, що мають достатню мовну компетентність і відповідають вимогам до вибірки піддослідних. Кількість членів експертної групи значно менша порівняно з кількістю респондентів, опитуваних при масовому опитуванні. Вибір як метод дослідження експертного опитування, що дозволяє вивчати уявлення респондентів про феномен «краса зовнішнього вигляду», обумовлений тим, що за допомогою мовних засобів через призму власних поглядів експерт визначає смислову наповненість даного поняття. Як експерти виступили чоловіки віком 20-35 років. Всього на даному етапі було опитано 10 чоловіків,

5 з яких одружені та 5 неодружені. Їм було запропоновано описати зовнішній вигляд красивої жінки («метод вільних описів»).

Контент аналіз метод якісно-кількісного аналізу змісту текстових та графічних документів з метою виявлення або вимірювання різних фактів та тенденцій, відображених у цих документах. Він належить до розряду вербальних методів дослідження, але водночас потребує застосування математичної обробки. Об'єктом контент-аналізу може бути зміст різних друкованих видань, радіо- та телепередач, кінофільмів, рекламних повідомлень, документів, публічних виступів, матеріалів анкет.

Метод суб'єктивного шкалювання чи семантичний диференціал розробили Ч. Е. Осгудом як вимірювальна процедура для оцінки значень. Переваги: компактність, можливості бланкової роботи з великими групами випробуваних, можливості стандартизації результатів та процедур порівняння результатів роботи різних випробуваних та груп випробуваних, зняття мовних штампів заданими експериментатором шкалами. Недоліки: обмеженість можливого набору оціночних шкал, можлива наявність незначних або відсутність значимих для оцінювальних шкал. На підставі виявлених дескрипторів було визначено шкали семантичного диференціалу та розроблено авторську методику «Оцінка характеристик зовнішнього вигляду гарної жінки».

Статеворольовий опитувальник С. С. Бем діагностика маскулінності, андрогінності, фемінінності – шкала, розроблена С. Бем, для вимірювання ступеня, в якому індивід виявляє риси або поведінкові особливості, пов'язані з чоловічими або жіночими полюсами статевої ідентифікації.

Методи математико-статистичної обробки даних:

Факторний аналіз – це комплекс аналітичних методів, що дозволяють виділити приховані латентні ознаки, причини їх виникнення та внутрішні закономірності їхнього взаємозв'язку. Факторний аналіз перетворює вихідний набір ознак більш просту і змістовну форму. Основне завдання, яке вирішує факторний аналіз це перехід від сукупності ознак досліджуваного явища до

узагальнених факторів, за якими стоять комбінації вихідних ознак, які виділяються на основі їх внутрішніх закономірностей [2].

t-критерій Стюдента для незалежних вибірок - параметричний критерій, що дозволяє перевірити середні значення двох сукупностей, з яких вилучені незалежні вибірки, що порівнюються, відрізняються один від одного [4]. Вимоги до вибірки при використанні t-критерію Стюдента: - обсяг вибірки дослідження для залежних та незалежних вибірок $n_1 \geq 30$ та $n_2 \geq 30$; - розподіл: має відповідати нормальному вигляду.

Описовий аналіз – це статистичні методи обробки даних, їх систематизація та наочне уявлення у вигляді таблиць та графіків, а також кількісний опис даних за допомогою системи статистичних показників. Кількісні результати можна узагальнювати за допомогою середнього значення, дисперсії і так далі. Даний метод дозволяє досліджувати дані та вибрати метод подальшого поглиблення аналізу.

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

3.1 Загальний аналіз результатів дослідження

Найбільш важливі та найменш важливі характеристики розділили на 3 групи: характеристики, що входять у загальне уявлення тільки у одружених, характеристики, що входять у загальне уявлення тільки у неодружених, та загальні для них.

До фізичного вигляду належать такі параметри як: високий зріст, довгі ноги, підтягнута фігура, гладка шкіра, вузька талія, пружна попа, великі груди, оформлені брови, пухкі губи, густі довгі вії, білі зуби, здоровий колір обличчя, прямий ніс, рум'яна, відкритий і ясний погляд.

До функціональних ознак належать такі параметри: відкрита і добра посмішка, спокійний і лагідний голос, пряма постава, легка хода виглядає сексуальною, жива міміка, жива жестикуляція.

До зовнішнього оформлення вигляду належать такі характеристики: доглянуті руки, красива зачіска, стильний або жіночний одяг, правильно підібраний одяг, нефарбоване або добре фарбоване волосся, непомітний макіяж, взуття на підборах, наявність аксесуарів та прикрас.

Провівши аналіз кожного блоку зовнішнього вигляду, побачили, що акцент респондентів робився на анатомічні та загальнофізичні ознаки, а на зовнішнє оформлення, функціональні ознаки, рідше. Це сприйняттям і відтворенням перших і варіабельністю других. Однак функціональні та супутні елементи та ознаки в описах дозволяють найбільш повно та наочно уявити зовнішній вигляд людини.

Особливо якщо анатомічні ознаки мають в основному середнє значення.

Ще більшість цих параметрів, що чоловіки роблять великий акцент на анатомічні та загальнофізичні особливості.

Таким чином, ми довели, що у змісті уявлення чоловіків про красу зовнішнього вигляду домінуватимуть анатомічні характеристики. Даний аналіз, у групах чоловіків, одружених і неодружених у віці від 20 до 35 років,

методом головних компонентів з використанням Varimax-обертання дозволив виділити 10 факторів, що описують 83,5% дисперсії та утворюють задовільну факторну структуру Додаток Б .

Таблиця 3.1

Результати факторного аналізу

Одружені	Загальне	Неодружені
Найважливіші характеристики краси зовнішнього вигляду жінки		
Жива жестикуляція; Великі груди.	Красиві виразні очі; Природний макіяж; Доглянуті руки; Здорова шкіра; Білі здорові зуби; Гарна постава; Яскрава посмішка; Довге доглянуте волосся; Лагідний голос; Миловидні риси обличчя.	Плоский живіт.
Найменш важливі характеристики краси зовнішнього вигляду жінки		
Взуття на високих підборах.	Свій стиль у одязі; Довгі пальці; Виражене підборіддя; Виражені вилиці; Довгі ноги; Високий ріст; Легка хода.	Виражені брови; Жива жестикуляція; Пухкі губи.

Усі показники ділимо на 3 групи, згідно з теорією А.А. Бодальова:

Перший компонент факторного аналізу становить (29,36% дисперсії).

- Фізичні ознаки представлені характеристиками: «чуттєві губи» $a = 0,92$; «пухкі губи» $a = 0,82$; «великі груди» $a = 0,74$; «Довге, доглянуте волосся» $a = 0,76$; «плоский живіт» $a = 0,8$; «округлі стегна» $a = 0,5$.
- Функціональні ознаки представлені характеристиками: «жива міміка» $a = 0,3$; «Яскрава виразна посмішка» $a = 0,3$; «миловидні риси особи» $a = 0,03$.

- Зовнішнє оформлення представлені характеристиками: «природний макіяж» $a = 0,71$; «Доглянуті руки» $a = 0,59$; «Лагідний голос» $a = 0,51$; «Довге доглянуте волосся» $a = 0,76$; «Свій стиль в одязі» $a = 0,7$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «чуттєві губи» $a = 0,92$; «пухкі губи» $a = 0,82$; «великі груди» $a = 0,74$; «плоский живіт» $a = 0,8$; (зовнішнє оформлення) «довге доглянуте волосся» $a = 0,76$; «Свій стиль в одязі» $a = 0,7$; (функціональні ознаки) «природний макіяж» $a = 0,71$. Отже, у другому компоненті факторного аналізу за показниками характеристик переважають фізичні та зовнішні ознаки над функціональними ознаками образу гарної жінки. Можна припустити, що чоловік більше звертає увагу на анатомічні дані «фізичного Я» образу жінки та образ в цілому.

Другий компонент факторного аналізу становить (10,85% дисперсії)

- Фізичні ознаки представлені характеристиками: «чуттєві губи» $a = 0,95$; «великі груди» $a = 0,74$; «Довгі пальці» $a = 0,5$; «виражені брови», «тонка талія» $a = 0,7$; «Довгі ноги» $a = 0,7$; «Довгі вії» $a = 0,9$.
- Функціональні ознаки представлені характеристиками: «легка хода» $a = 0,67$; «фігура, як пісочний годинник» $a = 0,5$; «Яскрава, виразна посмішка» $a = 0,8$.
- Зовнішнє оформлення представлені характеристиками: «Доглянуті руки» $a = 0,8$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «чуттєві губи» $a = 0,95$; «Довгі вії» $a = 0,9$; «виражені брови» $a = 0,8$; «великі груди» $a = 0,74$; «тонка талія» $a = 0,7$; «Довгі ноги» $a = 0,7$; (зовнішнє оформлення) «доглянуті руки» $a = 0,8$. Можна зробити висновок, що у другому показнику факторного аналізу за показниками характеристик переважають фізичні та функціональні ознаки над зовнішніми ознаками образу гарної жінки. Можна припустити, що тут респонденти більше звертає увагу на анатомічні дані «фізичного Я» образу жінки, а чи не на цілий образ жінки.

Третій компонент факторного аналізу (9,003% дисперсії):

- Фізичні ознаки представлені характеристиками: «Довгі пальці» $a = 0,65$; «виражені брови» $a = 0,8$; «Білі здорові зуби» $a = 0,78$.
- Функціональні ознаки представлені характеристиками: «легка хода» $a = 0,67$; «фігура, як пісочний годинник» $a = 0,5$; «Яскрава виразна посмішка» $a = 0,8$.
- Зовнішнє оформлення представлені характеристиками: «доглянуті руки» $a = 0,49$; «Лагідний голос» $a = 0,4$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «виражені брови» $a = 0,8$; «Білі здорові зуби» $a = 0,78$; «Довгі пальці» $a = 0,65$; (функціональні ознаки) «легка хода» $a = 0,67$. Отже, у третьому факторному аналізі за показниками компонентів характеристик переважають фізичні та функціональні ознаки над зовнішніми ознаками образу гарної жінки. Можна припустити, що чоловік більше звертає увагу на анатомічні дані «фізичного Я» образу жінки, а потім образ взагалі, як ціла картинка.

Четвертий компонент факторного аналізу (7,5% дисперсії):

- Фізичні ознаки представлені характеристиками: «чуттєві губи» $a = 0,6$; «округлі стегна» $a = 0,97$; «виражені брови» $a = 0,58$; «Білі здорові зуби» $a = 0,05$.
- Функціональні ознаки представлені характеристиками: «легка хода» $a = 0,97$; «жива міміка» $a = 0,75$; «миловидні риси особи» $a = 0,86$; «рум'яні щоки» $a = 0,65$.
- Зовнішнє оформлення представлені характеристиками: «лагідний голос» $a = 0,42$; «правильно підібрані аксесуари» $a = 0,57$; «Довге доглянуте волосся» $a = 0,45$; «взуття на підборах» $a = 0,72$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «округлі стегна» $a = 0,97$; (функціональні ознаки) «легка хода» $a = 0,97$; «жива міміка» $a = 0,75$; «миловидні риси особи» $a = 0,86$; «рум'яні щоки» $a = 0,65$; (зовнішнє оформлення) «взуття на підборах» $a = 0,72$. Можна сказати, у четвертому факторному аналізі за показниками характеристик переважають фізичні та функціональні ознаки над зовнішніми ознаками образу гарної жінки. Можна

припустити, що чоловік більше звертає увагу на анатомічні дані «фізичного Я» образу жінки, а не образ в цілому.

П'ятий компонент факторного аналізу (5,96% дисперсії):

- Фізичні ознаки, представлені характеристиками: «великі груди» $a = 0,37$; «виражені брови» $a = 0,58$.
- Функціональні ознаки представлені характеристиками: «красива постава» $a = 0,26$; «легка хода» $a = 0,68$; «фігура, як пісочний годинник» $a = 0,5$; «Жива жестикуляція» $a = 0,05$.
- Зовнішнє оформлення представлено характеристиками: «взуття на підборах» $a = 0,79$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «виражені брови» $a = 0,58$; «легка хода» $a = 0,68$; (Зовнішні ознаки) «взуття на підборах» $a = 0,79$. Отже, можна сказати, у п'ятому факторному аналізі за показниками характеристик не переважають функціональні та фізичні ознаки над зовнішніми ознаки зображення красива жінка. Можна припустити, що більше звернення уваги йде образ красивої жінки, а чи не на анатомічні дані «фізичного Я» образу жінки.

Шостий компонент факторного аналізу (5,45% дисперсії):

- Фізичні ознаки представлені характеристиками: «Довгі пальці» $a = 0,42$; «високе зростання» $a = 0,34$; «виражені вилиці» $a = 0,73$; виражений підборіддя» $a = 0,83$; «виражені брови» $a = 0,64$.
- Функціональні ознаки, що виділяються характеристиками: «красива постава» $a = 0,61$.
- Зовнішнє оформлення представлені характеристиками: «Доглянуті руки» $a = 0,49$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «виражене підборіддя» $a = 0,83$; «виражені вилиці» $a = 0,73$; «виражені брови» $a = 0,64$; (функціональні ознаки) «красива постава» $a = 0,61$. Можна сказати, у шостому факторному аналізі за показниками характеристик переважають фізичні над функціональними та зовнішніми ознаками образу гарної жінки. Можна

припустити, що чоловік більше звертає увагу на анатомічні дані «фізичного Я» образу жінки, а потім образ взагалі, як ціла картинка.

Сьомий компонент факторної дисперсії (4,73% дисперсії):

- Фізичні ознаки представлені характеристиками: «чуттєві губи» $a = 0,8$; «високе зростання» $a = 0,62$; виражений підборіддя» $a = 0,6$; «виражені брови» $a = 0,8$; «здорова шкіра» $a = 5,3$.
- Функціональні ознаки представлені характеристиками: «легка хода» $a = 0,61$; «красиві виражені очі» $a = 0,5$; «жива міміка» $a = 0,68$ «рум'яні щоки» $a = 0,89$; «Жива жестикуляція» $a = 0,81$.
- Зовнішнє оформлення представлено характеристиками: «свій стиль одягу» $a = 0,19$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «чуттєві губи» $a = 0,8$; «виражені брови» $a = 0,8$; «високе зростання» $a = 0,62$; (функціональні ознаки) «рум'яні щоки» $a = 0,89$; «жива жестикуляція» $a = 0,81$; «легка хода» $a = 0,6$. Робимо висновок, що у сьомому факторному компоненті переважають фізичні ознаки та функціональні. Це означає, що однаково звертають увагу на анатомічні дані та образ загалом.

Восьмий компонент факторної дисперсії (3,74% дисперсії):

- Фізичні ознаки представлені характеристиками: «чуттєві губи» $a = 0,96$; «великі груди» $a = 0,57$; «округлі стегна» $a = 0,83$; «Білі здорові зуби» $a = 0,78$; «Довгі вії» $a = 0,53$.
- Функціональні ознаки представлені характеристиками: «красива постава» $a = 0,97$; «легка хода» $a = 0,65$; «миловидні риси особи» $a = 0,45$.
- Зовнішнє оформлення представлено характеристиками: «свій стиль в одязі» $a = 0,12$; «взуття на підборах» $a = 0,12$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «чуттєві губи» $a = 0,96$; «округлі стегна» $a = 0,83$; «Білі здорові зуби» $a = 0,78$; (функціональні ознаки) «гарна постава» $a = 0,97$; «легка хода» $a = 0,65$. Робимо висновок, що у восьмому факторному компоненті переважають фізичні ознаки та

функціональні. Це означає, що однаково звертають увагу на анатомічні дані та образ загалом гарної жінки.

Дев'ятий компонент факторної дисперсії (3,6% дисперсії)

- Фізичні ознаки представлені характеристиками: «виражений підборіддя» $a = 0,7$; «Білі здорові зуби» $a = 0,82$; «Довгі вії» $a = 0,6$.
- Функціональні ознаки представлені характеристиками: «красиві виражені очі» $a = 0,55$; «жива міміка» $a = 0,98$; «Яскрава виразна посмішка» $a = 0,8$.
- Зовнішнє оформлення представлено характеристиками: «Лагідний голос» $a = 0,59$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «округлі стегна» $a = 0,83$; «Білі здорові зуби» $a = 0,82$; (функціональні ознаки) «жива міміка» $a = 0,98$; «Яскрава виразна посмішка» $a = 0,8$. Робимо висновок, що у дев'ятому факторному компоненті переважають фізичні ознаки та функціональні. Це означає, що однаково звертають увагу на анатомічні дані і образ в цілому красивої жінки.

Дев'ятий компонент факторної дисперсії (3,2% дисперсії):

- Фізичні ознаки представлені характеристиками: «плоский живіт» $a = 0,7$; «виражений підборіддя» $a = 0,7$; «тонка талія» $a = 0,67$; «Довгі вії» $a = 0,97$.
- Функціональні ознаки представлені характеристиками: «красива постава» $a = 0,9$; «легка хода» $a = 0,46$.
- Зовнішнє оформлення представлено характеристиками: «Свій стиль в одязі» $a = 0,2$.

Найбільші бали набрали: (фізичні ознаки) «довгі вії» $a = 0,97$; «плоский живіт» $a = 0,7$; виражене підборіддя» $a = 0,7$ (функціональні ознаки) «жива міміка» $a = 0,98$; «Яскрава виразна посмішка» $a = 0,8$; . Робимо висновок, що у дев'ятому факторному компоненті переважають фізичні ознаки та функціональні. Це означає, що однаково звертають увагу на анатомічні дані і образ в цілому красивої жінки. Робимо висновок, що у десятому факторному

компоненті переважають фізичні ознаки, а функціональні та зовнішні ознаки мають низький показник. Це означає, що звертають увагу на анатомічні дані, а не образ загалом красивої жінки.

Робимо висновок, у всіх десяти компонентах переважають фізичні ознаки та функціональні показники, що говорить про звернення чоловіків насамперед на анатомічні дані красивого зовнішнього вигляду жінки.

Таким чином, можна вважати, що переважання змісту уявлень чоловіків про красу фізичного вигляду сучасної жінки домінують, показники анатомічних характеристик доведено.

Рис. 3.1 Специфіка уявлень про красу зовнішнього вигляду сучасних жінок у одружених та неодружених чоловіків

Для доказу достовірності про відмінність уявлень чоловіків із різним сімейним статусом про зовнішній вигляд красивої жінки. Першим кроком стало порівняння характеристик красивого зовнішнього вигляду сучасної жінки, на думку одружених і неодружених чоловіків у віковій категорії від 20 до 35 років за допомогою t-критерію Стюдента.

Далі проводимо більш детальне та диференційоване порівняння, за показниками оцінок десяти характеристик до обличчя та десяти характеристик до тіла. Оцінка відбуватиметься виходячи з наступних виділених компонентів обличчя та тіла, вище виділених характеристик з опитувальника для одружених і неодружених чоловіків.

Незважаючи на те, що високо оцінювані у одружених і неодружених чоловіків, загальні виявилися: красиві виразні очі ($p = 0,067$); яскрава посмішка ($p=0,09$); миловидні риси особи ($p=0,053$). Аналіз порівняльних даних середніх значень з виділених характеристик були різні за оціненими шкалами.

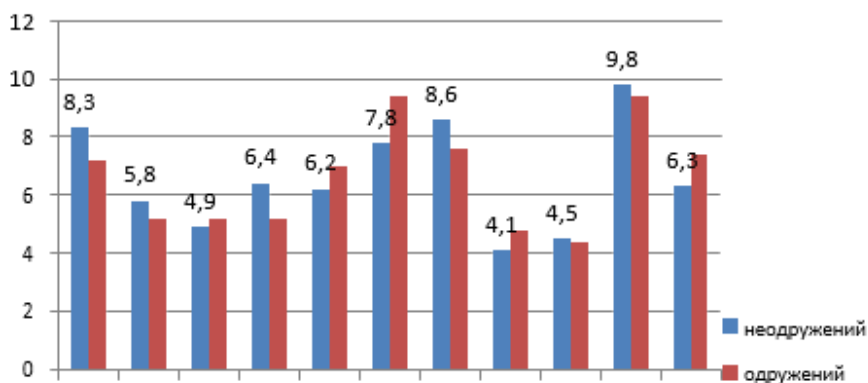

Рис. 3.2 Специфіка уявлень про красу обличчя сучасних жінок у одружених та неодружених чоловіків.

Неодружені за середнім значенням шкали чоловіка найбільш високо оцінили «яскраву посмішку» (9,3 балів), вважаючи важливішою складовою обличчя красивого зовнішнього вигляду, тоді як одружені чоловіки (8,2 бала), висунули менші вимоги до цього параметра.

Також достовірними відмінностями характеристики особи ідеальної жінки є: «красиві виражені очі», які неодруженими респондентами були оцінені вище (9,0 балів), а одруженими респондентами (8,2 бала) та «миловидні риса особи» оцінені за середнім значенням неодруженими чоловіками (8,0 балів), а одруженими чоловіками (7,8 бала).

Є й розбіжності високому показнику неодружених респондентів за характеристикою «чуттєві губи», оцінені неодруженими респондентами (7,07 балів), а одруженими респондентами (6,3 бала). Це пов'язано з тим, що неодружені представники «сильної статі» найдовше розглядають губи жінки, а також з антропологічною теорією про жіноче тіло та сексуальність.

Така різниця параметрів зовнішнього вигляду сучасної жінки при оцінці її привабливості пов'язана з тим, що неодружені чоловіки більш схильні до

впливу мас-медіа і транслюваних соціально-культурних ідеалів краси, а також знаходяться в пошуку свого реального ідеалу зовні красивої жінки, на відміну від одружених чоловіків.

Так само, можна припустити, що у неодружених чоловіків, високі оцінки зовнішнього вигляду красивої жінки пов'язано з тим, що є «якийсь образ ідеального жіночого красивого обличчя», не переносимий на реальних жінок, а у одружених чоловіків, даного типу, є поділ «образ реального красивого жіночого обличчя» та «якийсь образ ідеального жіночого красивого обличчя». Низько оцінені досліджуваними характеристики особи, як «виражене підборіддя» неодружені чоловіки оцінюють (5,0 балів), а одружені чоловіки (4,05 балів) і такий параметр «виражені вилиці» у неодружених (4,07 бала), а у одружених (3,9 бали). Такі низькі оцінки даних характеристик пов'язані з тим, що чоловіки не сприймають дані критерії окремо, а як допоміжні «якогось образу» або «якихсь складових» особи.

Можна дійти невтішного висновку, що одружені чоловіки більш високо оцінюють характеристики обличчя красивої жінки, а неодружені більш високо оцінюють характеристики тіла.

Таблиця 3.2

Характеристики, що стосуються параметрів тіла ідеальної жінки на думку одружених та неодружених чоловіків.

Одружені	Загальне	Неодружені
Найбільш важливі характеристики тіла красивого зовнішнього вигляду жінки		
Великі груди.	Гарна постава; Доглянуті руки; Округлі стегна.	Плоский живіт; Фігура, як пісочні Годинник.
Найменш важливі характеристики для краси зовнішнього вигляду		
Фігура, як пісочний годинник	Довгі пальці; довгі ноги; Високий ріст.	Великі груди.

За компонентами характеристикою тіла красивого зовнішнього вигляду у чоловіків схильних високо оцінено за шкалами «красива постава» ($p=0,09$), «доглянуті руки» ($p=0,036$); «округлі стегна» ($p = 0,053$).

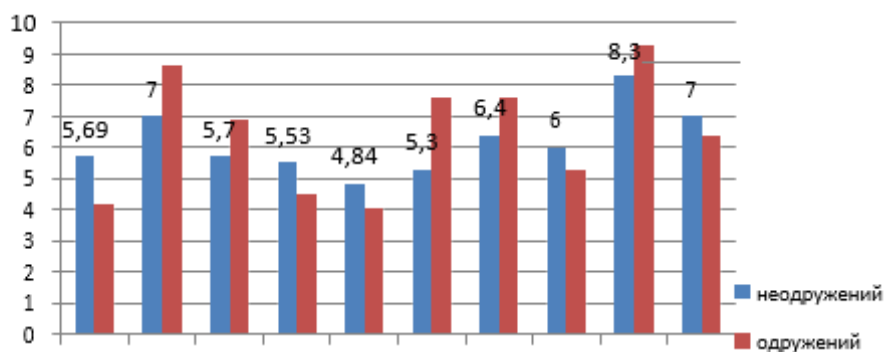

Рис. 3.3 Специфіка уявлень про красу тіла сучасних жінок у одружених та неодружених чоловіків.

За середніми оцінками та по праву найвища, «красива постава» у одружених респондентів (9,15 бала), а у неодружених (8,3 балів) цей показник має під собою наукове обґрунтування. Чарльз Дарвін 1880 року у книзі «Емоції покупців, безліч тварин» стверджував, що постава – показник стану душі, із чого можна дійти невтішного висновку: постава – показник психічного здоров'я. Так, наприклад, під впливом різних психоемоційних комплексів деформується постава внаслідок чого, може формуватися «патологічна» або погана постава, а у відсутності негативних психоемоційних порушень формується «правильна» або гарна постава.

Така характеристика, як «доглянуті руки» у неодружених чоловіків нижча (7,0 балів), ніж у одружених чоловіків (8,64 бала), оскільки вважають її найменш важливою характеристикою тіла красивої жінки, але, незважаючи на це, важливість також залишається найвищою. Високо оцінюється характеристика красивого тіла зовнішнього вигляду «округлі стегна» у одружених респондентів (7,61 балів), а у неодружених респондентів (6,4 бала). Ця характеристика використовується як індикатора здоров'я жінки і «який показник ризику розвитку серйозних захворювань». Так само співвідношення тонкої талії округлих стегон, оскільки воно говорить про можливість виживання потомства від даної дами. Також у неодружених чоловіків (7,0 балів) високо оцінюється характеристика «плоский живіт», на відміну від одружених чоловіків (6,4 балів). Цей параметр – основа, що становить ідеальну зовнішній вигляд красивої жінки, що показує фізичне здоров'я жінки.

Достовірні відмінності спостерігаються за шкалами «великі груди» і «фігура, як пісочний годинник». Велику значимість параметру характеристики «великі груди» віддають одружені чоловіки (7,6 балів), а неодружені (5,3 бали), тим самим вважаючи їх низьким і менш значущим. Вона показує наявність великого жиру в організмі, що забезпечує гарне постачання плоду поживними речовинами під час вагітності і збільшує продуктивність лактації, що так само не має значення для одружених чоловіків. Характеристика тіла, фізичного вигляду «фігура, як пісочний годинник» має велике значення для неодружених чоловіків (6,0 бала), а у одружених чоловіків (5,3 бала). Така форма тіла передає з біологічної точки зору про готовність до репродуктивної функції, про якість генів та фізичне здоров'я, які є важливими при виборі партнера, що і пояснює високий показник даної характеристики у неодружених чоловіків, а одружені чоловіки зробили «свій вибір» відповідно і менше приділяють увагу цьому параметру.

Низькі оцінки тіла зовнішнього вигляду красивої дівчини отримали характеристики: «довгі пальці», у неодружених чоловіків (4,8 бала) у одружених чоловіків (4,07 балів), що говорить про «умовну рівності» даної характеристики у респондентів. Характеристики «довгі ноги» у неодружених чоловіків оцінено (5,5 бала), у одруженого (4,53 бала). Характеристика «високе зростання» у неодружених чоловіків становить (5,69 балів), у одружених чоловіки становить (4,15 бала). Ця характеристика пов'язана з нав'язуванням цього параметра модною індустрією. Зовні красива жінка – модельна жінка, отже висока. Незважаючи на це чоловіки таки віддають перевагу жінкам із середнім зростом.

Подальша оцінка відбуватиметься виходячи з наступних виділених компонентів опитувальника «Оцінка характеристик зовнішнього вигляду красивої жінки» у чоловіків, схильних до фемінінного типу».

Таблиця 3.3

Результати дослідження по Опитувальнику «Оцінка характеристик зовнішнього вигляду вродливої жінки» у чоловіків, схильних до фемінінного типу»

Одружені	Загальне	Неодружені
Найважливіші характеристики красивої особи зовнішнього вигляду жінки		
	Красиві виразні очі; яскрава посмішка; Миловидні риси обличчя;	Чуттєві губи
Найменш важливі характеристики для краси зовнішнього вигляду		
	Виражене підборіддя; Виражені вилиці.	Довгі вії

Незважаючи на те, що високо оцінювані у одружених і неодружених чоловіків, схильних до фемінінного типу, загальні виявились: красиві очі ($p = 0,067$); яскрава посмішка ($p=0,09$); миловидні риси особи ($p = 0,053$). Аналіз порівняльних даних середніх значень з виділених характеристик були різні за оціненими шкалами.

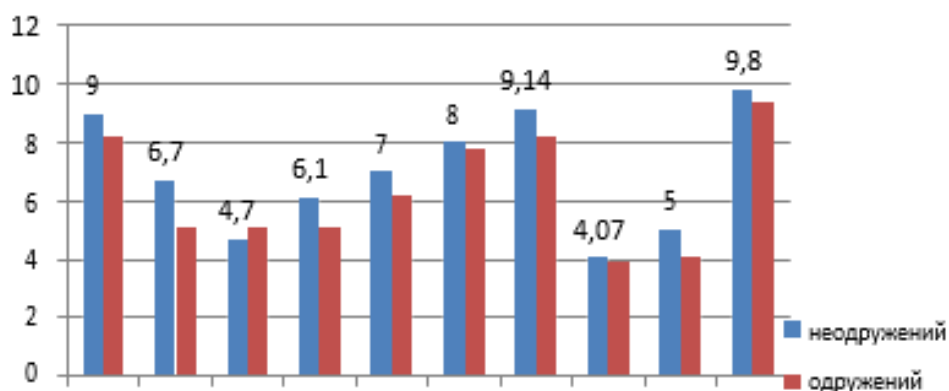

Рисунок 3.4 Специфіка уявлень про красу обличчя зовнішнього вигляду жінок у одружених і неодружених чоловіків, схильних до фемінінного типу

Неодружені за середнім значенням шкали чоловіка найбільш високо оцінили «яскраву посмішку» (8,6 балів), вважаючи важливішою складовою обличчя красивого зовнішнього вигляду, тоді як одружені чоловіки (7,6 бала), висунули менші вимоги до даного параметра.

Також достовірними відмінностями характеристики обличчя красивої жінки є: «гарні виражені очі», які неодруженими респондентами були оцінені вище (8,3 балів), а одруженими респондентами (7,2 бали), а «миловидні риса особи» оцінені за середнім значенням неодруженими чоловіками (7,8 балів), а одруженими чоловіками (9,4 бали).

Є й розбіжності високого показника неодружених респондентів за характеристикою «чуттєві губи», оцінені неодруженими респондентами (6.03 балів), а одруженими респондентами (7,4 бала). Це пов'язано з тим, що одружені представники «сильної статі» найдовше розглядають губи жінки, а також з антропологічною теорією про жіноче тіло та сексуальність.

Така різниця параметрів зовнішнього вигляду сучасної жінки при оцінці її привабливості пов'язана з тим, що неодружені чоловіки більш схильні до впливу мас-медіа і соціально-культурних ідеалів краси, що транслуються, а так само знаходяться в пошуку свого реального ідеалу зовні красивої жінки, на відміну від одружених чоловіків.

Можна припустити, що у неодружених чоловіків фемінінного типу, високі оцінки зовнішнього вигляду красивої жінки пов'язано з тим, що є «якийсь образ красивого жіночого красивого обличчя», не переносимий на реальних жінок, а у одружених чоловіків, даного типу, є поділ «образ реального красивого жіночого обличчя» та «якийсь образ ідеального жіночого красивого обличчя». Низько оцінені респондентами, що досліджуються, такі характеристики особи, як «виражене підборіддя» неодружені чоловіки оцінюють (4,5 балів), а одружені чоловіки (4,4 балів) і такий параметр «виражені вилиці» у неодружених (4,1 бала) , а у одружених (4,8 бали). Такі низькі оцінки даних характеристик пов'язані з тим, що чоловіки не сприймають дані критерії окремо, а як допоміжні «якогось образу» або «якихсь складових» особи.

Таблиця 3.4

Характеристики, що стосуються параметрів тіла красивої жінки на думку одружених і неодружених чоловіків, схильних до фемінінного типу

Одружені	Загальне	Неодружені
Найбільш важливі характеристики тіла красивого зовнішнього вигляду жінки		
Великі груди.	Гарна постава; Доглянуті руки; округлі стегна.	Плоский живіт; Фігура, як пісочний годинник.
Найменш важливі характеристики для краси зовнішнього вигляду		
Фігура, як пісочний годинник	Довгі пальці; довгі ноги; Високий ріст.	Великі груди.

За компонентами характеристики тіла красивого зовнішнього вигляду у чоловіків, схильних до фемінінного типу, високо оцінено за шкалами «красива постава» ($p=0,09$), «доглянуті руки» ($p=0,036$); «округлі стегна» ($p = 0,053$).

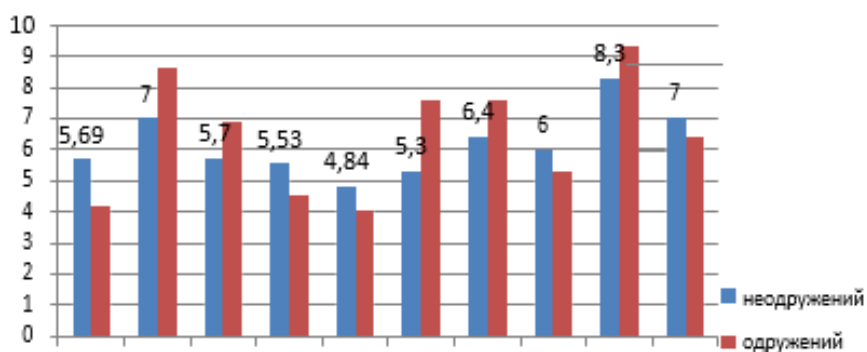

Рис. 3.5 Специфіка уявлень про красу обличчя зовнішнього вигляду жінок у одружених і неодружених чоловіків, схильних до фемінінного типу

За середніми оцінками та по праву найвища, «красива постава» у одружених респондентів (9,3 бала), а у неодружених (8,38 балів) цей показник має під собою наукове обґрунтування. Чарльз Дарвін 1880 року у книзі «Емоції покупців, безліч тварин» стверджував, що постава – показник стану душі, із чого можна дійти невтішного висновку: постава – показник психічного здоров'я. Так, наприклад, під впливом різних психоемоційних комплексів деформується постава, внаслідок чого, може формуватися «патологічна» або

погана постава, а у відсутності негативних психоемоційних порушень формується «правильна» або красива постава.

Така характеристика, як «доглянуті руки» у неодружених чоловіків більш висока (9.0 балів), ніж у одружених чоловіків (8,84 бала), оскільки вважають її найменш важливою характеристикою тіла красивої жінки, але, незважаючи на це, значимість також залишається самою високою. Краса рук – показник доглянутості, вважається, що з їхньою допомогою люди спілкуються нарівні з промовою. Сюди можна віднести все різноманіття жестів, крім того, руками люди роблять безліч «важливих справ»: готують, обіймають близьких людей і це відбивається у взаємодії з навколишніми людьми.

Високо оцінюється характеристика ідеального тіла зовнішнього вигляду «округлі стегна» у одружених респондентів (7,61 бала), а у неодружених респондентів (6,2 бала). Ця характеристика використовується як індикатора здоров'я жінки і «який показник ризику розвитку серйозних захворювань». Так само співвідношення тонкої талії округлих стегон, оскільки воно говорить про можливість виживання потомства від даної дами. Також у неодружених чоловіків (7,0 балів) високо оцінюється характеристика «плоский живіт», на відміну від одружених чоловіків (6,0 балів). Цей параметр – основа, що становить ідеальну зовнішній вигляд красивої жінки, що показує фізичне здоров'я жінки.

Достовірні відмінності спостерігаються за шкалами «великі груди» і «фігура, як пісочний годинник». Велику значимість параметру характеристиці «великі груди» віддають одружені чоловіки (7,0 балів), а неодружені (5,3 бали), тим самим вважаючи їх низьким і менш значущим. Великі груди – показник плідності, сексуальної зрілості та репродуктивного здоров'я, що важливо для одружених чоловіків, оскільки вони розглядають, зовнішній вигляд тіла красивої жінки, як реальної потенційної партнерки, а неодружені розглядають цю характеристику, як у «що складає зовнішнього вигляду тіла красивої жінки». Так само вона показує наявність великого жиру в організмі,

що забезпечує гарне постачання плоду поживними речовинами під час вагітності і збільшує продуктивність лактації, що так само не має значення для одружених чоловіків. Характеристика тіла, фізичного вигляду «фігура, як пісочний годинник» має велике значення для неодружених чоловіків (6,0 бала), а у одружених чоловіків (5,3 бала). Ця фігура – вона з «традиційних постатей» жіночого тіла, описана ще в індустрії моди. Саму дану форму визначають співвідношення кіл бюста, талії і стегон, де бюст і стегна приблизно рівні один одному, а талія дорівнює певному їхньому середньому колу. Така форма тіла передає з біологічної точки зору про готовність до репродуктивної функції, про якість генів та фізичне здоров'я, які є важливими при виборі партнера, що і пояснює високий показник даної характеристики у неодружених чоловіків, а одружені чоловіки зробили «свій вибір» відповідно і менше приділяють увагу цьому параметру.

Низькі оцінки тіла зовнішнього вигляду красивої дівчини отримали характеристики: «довгі пальці», у неодружених чоловіків (4,8 бала) у одружених чоловіків (4,07 балів), що говорить про «умовну рівності» даної характеристики у респондентів. Даний параметр пов'язаний з пальцевим індексом, співвідношенням вказівного та безіменного пальців на руці. Величина індексу залежить від естрогенів та андрогенів в організмі, «з деякими припущеннями» ця величина вважається вторинною статевою ознакою. Параметр характеристики «довгі ноги» у неодружених чоловіків оцінено (5,5 бала), у одруженого (4,53 бала). Так у недавньому, крос-культурному дослідженні виявили, що силуети з дуже довгими чи надто короткими ногами сприймаються як «неправильні». А середньостатистичне співвідношення довжини ніг до довжини тулуба оцінюється як максимально привабливе. Показник характеристики, «високе зростання» у неодружених чоловіків складає (5,69 балів), а у одружених чоловіки складає (4,15 бала). Ця характеристика пов'язана з нав'язуванням цього параметра модною індустрією. Зовні красива жінка – модельна жінка, а отже, висока. Незважаючи на це чоловіки таки віддають перевагу жінкам із середнім зростом.

Аналізуючи отримані відмінності у одружених і неодружених чоловіків, схильних до фемінінного типу, можна зробити такі висновки:

1. За середнім значенням шкали чоловіка найбільш високо оцінили «яскраву посмішку, вважаючи важливішою складовою обличчя красивого зовнішнього вигляду, тоді як одружені чоловіки, висуваючи менші вимоги до даного параметру. Чоловіки схильні до фемінінного типу більше приділяють увагу особі, а чи не тілу.

Можна припустити, що у неодружених чоловіків фемінінного типу, високі оцінки зовнішнього вигляду гарної жінки, пов'язано з тим, що є «якийсь образ ідеального жіночого красивого обличчя», не переносимий на реальних жінок, а у одружених чоловіків, даного типу, є поділ «образ реального красивого жіночого обличчя» та «якийсь образ ідеального жіночого красивого обличчя».

Розглядаючи маскулінний тип чоловіків, згідно з Бем. Використовуємо десять параметрів, що стосуються обличчя і десять параметрів, які стосуються тіла. Параметри характеристик, що стосуються обличчя, подаємо у таблиці 3.5

Таблиця 3.5

Результати дослідження характеристик особи, що визначають красу жінки на думку чоловіків, схильних до маскуліного типу

Одружені	Загальне	Неодружені
Найважливіші характеристики обличчя красивого зовнішнього вигляду жінки		
	Миловидні риси обличчя	Яскрава виразна посмішка; Красиві виразні очі; Чуттєві губи; Пухкі губи.
Найменш важливі характеристики для краси зовнішнього вигляду		
Яскрава виразна посмішка; Красиві виразні очі; Чуттєві губи Пухкі губи.	Виражене підборіддя; Виражені вилиці.	

t – критерій Стюдента пов'язаний з характеристиками особи, виявили такі закономірності: високо оцінений у одружених (9,4 бала) та неодружених чоловіків (10,0 балів), схильних до маскулінного типу, «миловидні риси особи ($p=0,053$). Аналіз порівняльних даних середніх значень за виділеними характеристиками були різні за оціненими шкалами. Пояснити цю відмінність можна дотриманням ідеалу сучасної красуні, яка має бути милою, мати навіть дитячі риси обличчя. Низько оцінені «виражене підборіддя» та «виражені вилиці».

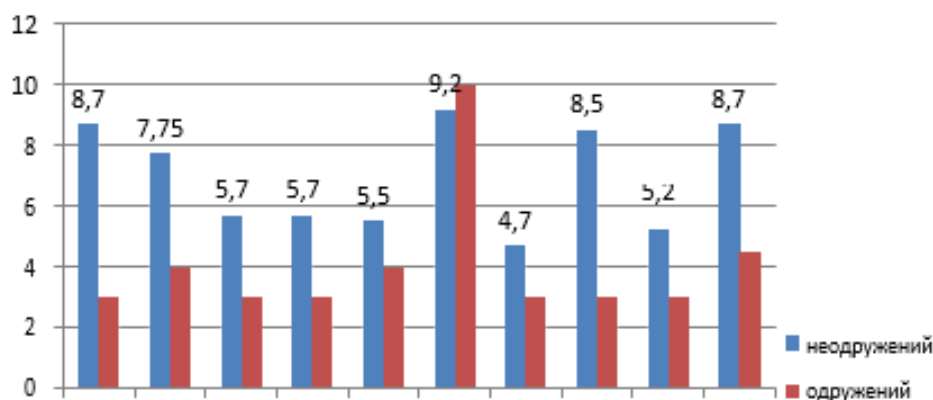

Рис. 3.6 Специфіка уявлень про красу обличчя зовнішнього вигляду жінок у одружених і неодружених чоловіків, схильних до маскулінного типу

У ході оцінок характеристик обличчя ідеальної зовнішності жінки помічена тенденція у одружених чоловіків, нижча оцінка параметрів характеристики.

Очевидна різниця в оцінюванні характеристик помітна з оцінювання таких параметрів, як «яскрава посмішка», «красиві виражені очі», «чуттєві губи», «пухкі губи», неодружені чоловіки, схильні до маскулінного типу оцінили дані параметри високо, а одружені чоловіки низько. Можна припустити, що неодружені чоловіки більш схильні до впливу мас-медіа і соціально-культурних ідеалів краси, що транслуються. Так, наприклад, «яскрава виразна посмішка» у неодружених чоловіків (8,75), а у одружених чоловіків (3,0 бала). Посмішка людини грає величезну роль у соціалізації, саме по посмішці визначаємо схильність до нас людини та її відкритість до нас.

Людина, яка демонструє «ширу і відкриту посмішку», користується популярністю у протилежної статі.

Різниця в оцінці даного параметра може свідчити про те, що одружений чоловік менше виражає свою емоційну сторону, а саме посмішка - є емоційною складовою характеристикою красивого зовнішнього вигляду жінки. Така сама різниця спостерігається і в характеристики «красиві виражені очі» у неодружених респондентів (8,25 балів), а у одружених респондентів (3,0 бала). Очі вважаються відображенням ментальної діяльності, здійснюємо соціальні дії, такі як «зачарувати очима» та інтелектуальних здібностей. Параметр, оцінки «чуттєві губи» у неодружених чоловіків (8,5 бала), а в одружених чоловіків (4 бали) і «пухкі губи» вище оцінюється у неодружених чоловіків (7,75 балів), а в одружених низько (4,0) бала).

Як стверджують фізіогноміки, губи дають повний емоційний психологічний портрет людини. Так, наприклад, пухкі губи емоційні та вольові особистості.

Низькі показники характеристики по особі отримали: «виражене підборіддя», у неодружених респондентів (4, бали), у одружених респондентів (3,0 бали), і «виражені вилиці» у неодружених чоловіків (5,2 бали), а у одружених (3, 0 бали). Такі низькі оцінки даних характеристик пов'язані з тим, що чоловіки не сприймають дані критерії окремо, а як допоміжні «якогось образу» або «якихсь складових» особи.

Низькі показники у маскулінного типу чоловіків одружених пов'язано з тим, що вони менше приділяють увагу характеристик особи на відміну від неодружених чоловіків даного типу.

Показники характеристик, що відносяться до параметрів тіла ідеальної жінки: високий зріст, доглянуті руки, тонка талія, довгі ноги, плоский живіт, округлі стегна, великі груди, гарна постава, довгі пальці; фігура, як пісочний годинник.

Таблиця 3.6

Результати дослідження характеристик тіла, що визначають зовнішню красу жінки на думку чоловіків

Одружені	Загальне	Неодружені
Найбільш важливі характеристики тіла красивого зовнішнього вигляду жінки		
Фігура, як пісочний годинник.	Гарна постава; Тонка талія; Доглянуті руки.	Великі груди;
Найменш важливі характеристики для краси зовнішнього вигляду		
Великі груди	Високий ріст; Плоский живіт.	Фігура, як пісочний годинник.

За компонентами характеристики тіла ідеального зовнішнього вигляду у чоловіків схильних до маскулінного типу високо оцінено за шкалами «красива постава» ($p=0,09$), «доглянуті руки» ($p=0,036$); «Тонка талія» ($p = 0,043$). При оцінюванні характеристик помічена тенденція у одружених чоловіків нижчі оцінки параметрів зовнішнього тіла красивої жінки.

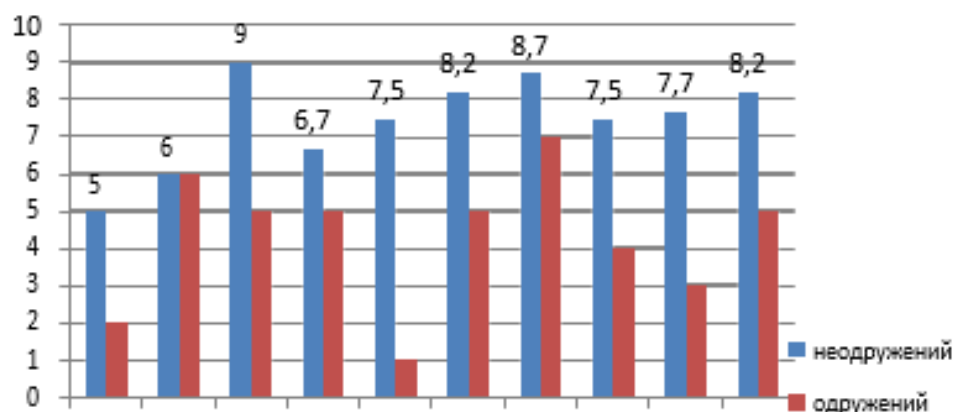

Рис. 3.7 Специфіка уявлень про красу обличчя зовнішнього вигляду жінок у одружених і неодружених чоловіків, схильних до маскулінного типу

Така характеристика, як «доглянуті руки» у неодружених чоловіків вища (9.0 балів), ніж у одружених чоловіків (5,0 бала), оскільки вважають її найменш важливою характеристикою тіла красивої жінки, але, незважаючи на це, значимість також залишається найвищою. . Доглянуті руки є лаконічним завершенням будь-якого образу, він надає впевненості та підвищує самооцінку людини. Якщо людина мало приділяє уваги цій характеристиці, швидше за

все, вона невпевнена в собі особистість і має низьку самооцінку. Параметр «красива постава» у одружених респондентів (8,7 балів), а в неодружених (7,0 балів). Дуже часто люди оцінюють нас за антропологічними ознаками, людина з ідеальною поставою впевнена в собі і гарна.

Високо оцінено характеристику «тонка талія» в обох респондентів. Неодружені чоловіки оцінили її вищою, ніж одружені чоловіки. Так, наприклад, жінки з більш тонкою талією можуть похвалитися кращим здоров'ям, вважається красивішим і граціознішим. Достовірні відмінності спостерігаються за шкалами «великі груди» і «фігура, як пісочний годинник». Велику роль параметру характеристики «великі груди» віддають неодружені чоловіки (7,75 балів), а одружені (3,0 бали), тим самим вважаючи її низькою і менш значущою.

Великі груди – показник плодючості, сексуальної зрілості та репродуктивного здоров'я, що важливо для неодружених чоловіків, оскільки вони розглядають, як ті, які можуть відтворити та вигодувати здорове потомство. Так само вона показує наявність великого жиру в організмі, що забезпечує гарне постачання плоду поживними речовинами під час вагітності і збільшує продуктивність лактації, що так само не має значення для одружених чоловіків.

Характеристика тіла, фізичного вигляду «фігура, як пісочний годинник» має значення для одружених чоловіків, а в неодружених чоловіків менш значуще. Описана, ще в індустрії моди цю форму визначають співвідношення кіл бюста, талії і стегон, де бюст і стегна приблизно рівні один одному, а талія дорівнює певному їхньому середньому колу. Така форма тіла передає з біологічної точки зору про готовність до репродуктивної функції, про якість генів та фізичне здоров'я, які є важливими при виборі партнера, що і пояснює високий показник даної характеристики у неодружених чоловіків, а одружені чоловіки зробили «свій вибір» відповідно і менше приділяють увагу цьому параметру.

Далі розглянемо відмінності по обличчю та тілу між фемінінними та маскулінінними одруженими та неодруженими чоловіками подамо їх у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Результати дослідження відмінності по обличчю та тілу між фемінінними та маскулінінними одруженими та неодруженими чоловіками

Фемінінний тип	Загальне	Маскуліний тип
Найбільш важливі характеристики тіла красивого зовнішнього вигляду жінки		
	Яскрава виражена посмішка; Красиві виразні очі; Пухкі губи; Миловидні риси обличчя.	
Найменш важливі характеристики для краси зовнішнього вигляду		
	Виражене підборіддя; Виражені вилиці.	

За компонентами характеристики тіла ідеального зовнішнього вигляду у чоловіків схильних до маскулінного типу фемінінного типу загальні виявились: красиві виразні очі ($p=0,067$); яскрава посмішка ($p=0,09$); миловидні риси обличчя ($p=0,053$), пухкі губи. Аналіз порівняльних даних середніх значень з виділених характеристик були різні за оціненими шкалами.

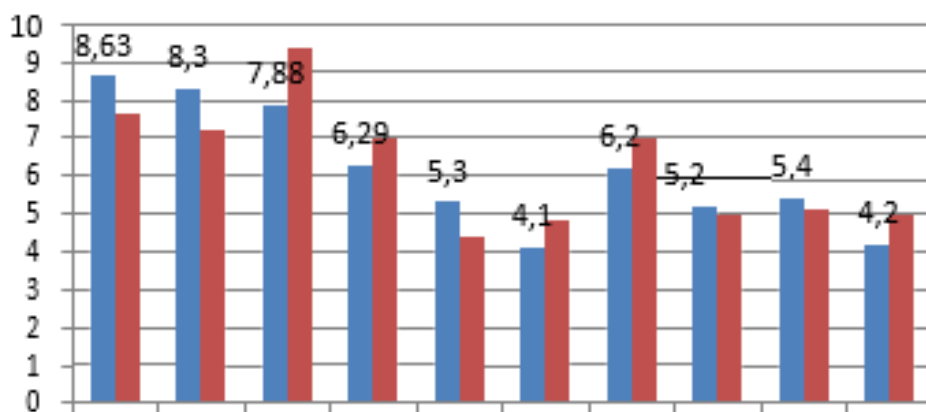

Рисунок 3.8 Специфіка уявлень про красу обличчя зовнішнього вигляду жінок чоловіків схильних до маскулінного та фемінінного типу

Чоловіки схильні до фемінінного типу за середнім значенням шкали найбільш високо оцінили «яскраву посмішку» (8,63 балів), вважаючи важливішою складовою обличчя красивого зовнішнього вигляду, тоді як чоловіки схильні до маскулінного типу (7,6 бала), пред'являючи менші вимоги до цього параметра. Ця характеристика красивого зовнішнього вигляду протягом усього тестування лідирує так, як вона є негласним комунікатором із соціумом. Посмішка на обличчі - позитивні емоції, а якщо людина відчуває позитивні емоції, значить, вона впевнена в собі, гарна, немає проблем і позитивного настрою до інших людей, а також готовність взаємодії з ними. Високо обома оцінили параметр красивого зовнішнього вигляду жінки «красиві виражені очі» і респондентами схильними до фемінінного типу були оцінені вище (8,3 балів), а респондентами схильними до маскулінного типу (7,2 бала). Саме погляд вважається індикатором уважності, чесності та зацікавленості. Така характеристика зовнішнього вигляду красивої жінки, як «миловидна риса обличчя», оцінена за середнім значенням чоловіками, схильними до фемінінного типу (7,88 бала), показник менший, ніж у чоловіків схильних до маскулінного типу (9,4 бала).

Високий показник у респондентів за характеристикою красивого зовнішнього вигляду «пухкі губи» схильний до фемінінного типу (6,29 балів), а схильний до маскулінного типу (7,0). Це пов'язано з антропологічною теорією про жіноче тіло та сексуальність.

Низько оцінені досліджуваними респондентами такі характеристики особи, як: «виражене підборіддя» чоловіки схильні до фемінінного типу оцінюють (5,3 бала), а чоловіки схильні до маскулінного типу (4,4 бала). І такий параметр, як «виражені вилиці» у респондентів схильних до фемінінного типу (4, 1 бала), а респондентів схильних до маскулінного типу більше (4,8 бала). Такі низькі оцінки даних характеристик пов'язані з тим, що чоловіки не сприймають дані критерії окремо, а як допоміжні «якогось образу» або «якихсь складових» особи.

Така різниця параметрів зовнішнього вигляду сучасної жінки при оцінці її привабливості пов'язана з тим, що неодружені чоловіки більш схильні до впливу мас-медіа і соціально-культурних ідеалів краси, що транслуються, а також знаходяться в пошуку свого реального ідеалу зовні красивої жінки, на відміну від одружених чоловіків.

Можна припустити, що маскулінні чоловіки вище оцінюють соціально поведінкові якості, а чоловіки схильні фемінінному типу оцінюють вище фізіологічні та соціальні якості.

Характеристики, що відносяться до параметрів тіла зовнішнього вигляду ідеальної жінки: високий ріст, доглянуті руки, тонка талія, довгі ноги, плоский живіт, округлі стегна, великі груди, гарна постава, довгі пальці; фігура, як пісочний годинник. Відобразимо їх у таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Результати дослідження характеристик, що відносяться до параметрів тіла ідеальної жінки на думку фемінінних та маскулінних одружених та неодружених чоловіків

Фемінінний тип	Загальне	Маскулінний тип
Найбільш важливі характеристики тіла красивого зовнішнього вигляду жінки		
	Гарна постава; Тонка талія; Доглянуті руки.	
Найменш важливі характеристики для краси зовнішнього вигляду		
Довгі пальці.	Високий ріст.	

За компонентами характеристики тіла ідеального зовнішнього вигляду у чоловіків схильних до маскулінного типу високо оцінено за шкалами «красива постава» ($p=0,09$), «доглянуті руки» ($p=0,036$); «тонка талія» ($p = 0,043$), округлі стегна. За низьким параметром оцінено високе зростання.

При оцінюванні характеристик помічена тенденція у чоловіків схильних до маскулінного типу більш високі оцінки параметрів зовнішнього тіла красивої жінки, ніж у чоловіків схильних до фемінінного типу.

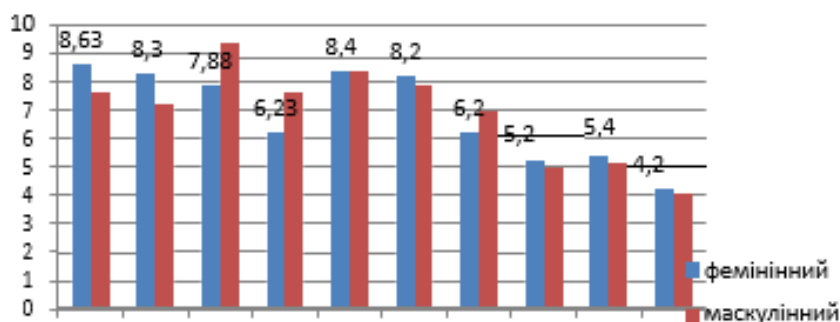

Рис. 3.9 Специфіка уявлень про красу тіла зовнішнього вигляду жінок чоловіків схильних до маскулінного та фемінінного типу

Така характеристика, як «доглянуті руки» у респондентів схильних до маскулінного типу більш висока (8.2 балів), ніж у респондентів схильних до фемінінного типу (7,92 бала), оскільки вважають характеристики тіла вродливої жінки менш важливими, ніж обличчя. Доглянуті руки є лаконічним завершенням будь-якого образу, він надає впевненості та підвищує самооцінку людини. Параметр «красива постава» у респондентів схильних до фемінінного типу (8,84 балів), а у респондентів схильних до маскулінного типу (8,4 балів). Ця характеристика оцінюється з естетичної точки зору, адже аристократи мали пряму поставу, що говорило про їхню стати і становище в суспільстві.

Високо оцінено характеристику «тонка талія» в обох респондентів. Чоловіки схильні до маскулінного типу оцінили її вищою (7,6 балів), ніж чоловіки схильні до фемінінного типу (6,23 бала). Так, наприклад, жінки з більш тонкою талією можуть похвалитися кращим здоров'ям, вважається красивішим і граціознішим.

Достовірні відмінності спостерігаються за шкалами «довгі пальці» у чоловіків, схильних до маскулінного типу, більш високо оцінений даний параметр (6,2 бала), а у чоловіків фемінінного типу низько оцінений (4,46 бала).

Низький показник за характеристикою «високе зростання» в обох типів чоловіків.

Проаналізувавши дані роботи, можна дійти невтішного висновку:

- Чоловіки, схильні до маскулінного типу, більше звертають увагу на тіло, ніж на обличчя. Неодружені чоловіки вище оцінюють параметри

зовнішнього вигляду обличчя та тіла красивої жінки на відміну від одружених респондентів. Таке може бути пов'язане з тим, що неодружені, знаходяться у виборі і мають лише «якесь уявлення красивого зовнішнього вигляду, а одружені вже зупинилися і мають уявлення ідеальної зовнішньої жіночої зовнішності та реальної красивої жіночої зовнішності.

- Маскулінні чоловіки більш висока оцінка соціально-поведінкових якостей, а чоловіки схильні до фемінінного типу оцінюють вище фізіологічні та соціальні якості.
- Неодружені чоловіки фемінінного типу звертають увагу більше на обличчя, ніж на тіло зовнішнього вигляду гарної жінки, а одружені чоловіки на тіло.
- Неодружені чоловіки маскулінного типу більше звертають увагу на фігуру, ніж одружені чоловіки даного типу.

Спираючись на отримані дані, можна виділити типології стиль персони, які подобаються чоловікам. Наприклад, стиль-Джона Кітченер виділяються такі типології жінок:

- Психотип класик – жінка консервативна, раціональна, спокійна та організована, працююча та намагається відповідати «своїм стандартам». Риси обличчя такого типажу найчастіше гармонійні та пропорційно розташовані, зовнішність не контрастна. Фігура: середній зріст, пропорційна фігура без яскраво виражених вигинів, але й не надто розвиненою мускулатурою, ноги та руки середньої довжини або трохи довші, долоні та стопи середнього розміру.
- Психотип натурал – справляє враження стабільної та вільної жінки. Риси обличчя: відкрите і доброзичливе обличчя, найчастіше широке обличчя або дещо відповідні класичним пропорціям очі (середні чи великі), прямі не пухкі губи, найчастіше контрастна зовнішність. Фігура: зростання середнє або вище середнього, статура може бути м'язовим або худорлявим, найчастіше не контрастна зовнішність.

- Психотип драматик – справляє враження яскравої та активної жінки. Риси обличчя: прямі та вузькі без вираженої м'якості чи пухлості, виразна особа та зовнішність. Фігура: високий зріст, підтягнута фігура з добре розвиненою мускулатурою, вузька кістка, довгі руки та ноги, вузька талія та стегна, «прямі» або квадратні плечі.
- Психотип романтик – справляє враження м'якої та ніжної жінки. Риси обличчя: округле і чуттєве, круглі щічки і великі очі, зовнішність може бути контрастною, а може і не бути, але найчастіше у цих представниць дуже ніжний колір обличчя, що світиться. Фігура: жіночна, як пісочний годинник, велика різниця між талією та стегнами, найчастіше середній або нижчий за середній зріст, похилі плечі, невеликі руки та ноги.
- Психотип гомін - справляє враження грайливої та свіжої жінки. Риси обличчя: обличчя найчастіше округле або здивоване. виразне, відмінна риса – великі розплющені очі. Фігура: не високий зріст, «делікатне додавання», не широка кістка, плечі не похилі, але квадратні, є якась незграбність, зазвичай дуже худі, не дуже виражена талія.

3.2 Практичне застосування результатів емпіричного дослідження

На підставі отриманих емпіричних даних, що респонденти схильних до маскулінного типу від 20 до 35 років мають занижені критерії оцінки зовнішнього образу красивої дівчини, отже, мають низьку самооцінку і критичність до себе і соціуму.

У рамках психопрофілактичного заходу щодо проблеми представлення чоловіків красивого образу жінки, розроблено практичний захід «Яка, вона красива дівчина для мене

За підсумками проведеного психопрофілактичного заходу респонденти мають:

- Сформували уявлення про красивому зовнішньому вигляді жінки через: сформування поняття «зовнішній вигляд» та його специфікою;

- Сформувати «позитивних» зовнішніх виглядів сучасної жінки в реальності та ідеальності;
- Навчилися практичним способам позитивного ставлення до красивого жіночого зовнішнього вигляду та прийомів його формування.

За результатами магістерського дослідження можна зробити такі висновки:

На підставі проведеної математико-статистичної обробки отриманих даних ми виявили:

- Найбільш значущими анатомічними характеристиками виявилися: здорова шкіра, красива, пухкі губи, довгі ноги, великі груди, довге волосся, відсутність зморшок, помірна повнота тіла, не помітний макіяж, відкритий погляд, великі очі, великі груди, тонка талія, висока, округлі стегна, має свій стиль, ніс прямий, доглянута, красиві доглянуті руки, білі здорові зуби, миловидні риси обличчя, сексуальна, довгі вії, світла шкіра, чуттєві губи, відкрита і яскрава посмішка, акуратний манікюр і так далі, ніж функціональні ознаки ласкавий голос, наявність аксесуарів, прикрас, взуття на високих підборах, жива міміка тощо.
- Загальний порівняльний аналіз компонентів характеристик конструкту тіла ідеальної жінки дозволив побачити, що для чоловіка у віковій категорії від 20 років до 35 років зі статусом неодружений, насамперед високо оцінюють та виділяють, анатомічні параметри тіла в оцінюванні зовнішнього вигляду сучасної ідеальної жінки. Для чоловіків, у тій же віковій категорії зі статусом одружений, пропоновані компоненти в оцінці ідеального жіночого фізичного «Я» менш важливі.
- Фемінінний тип чоловіків більш високо за балами оцінює анатомічні параметри ідеального зовнішнього вигляду, а жінки як особи, так і тіла, респонденти з андрогінним типом в рівній частині оцінюють параметри обличчя і тіла з середніми балами, маскулінний тип оцінює всі параметри жінок за низькими балами, Проте анатомічні параметри тіла йому важливіше.

За підсумками проведеного психопрофілактичного заходу респонденти:

- Сформували уявлення про ідеальному зовнішньому вигляді жінки через: сформування поняття «зовнішній вигляд» та його специфікою;
- Сформувати «позитивних» зовнішніх виглядів сучасної жінки в реальності та ідеальності;
- Навчилися практичним способам позитивного ставлення до красивого жіночого зовнішнього вигляду та прийомів його формування.

ВИСНОВКИ

1. Вивчивши ряд теоретичних та науково-практичних досліджень, було зроблено такі висновки: жіноча краса протягом століть привертала увагу поетів, філософів, дослідників. Протягом століть у різних країнах складалися та змінювалися зразки жіночої краси. Краса жінки полягає у поєднанні якостей або властивостей, що відповідають естетичним канонам. За всіх часів існував еталон жіночої краси. На формування впливали різноманітні чинники, пов'язані з особливостями соціокультурної ситуації. До таких чинників можна віднести: гендерний чинник, релігійний, біологічний, етичний. Еталони жіночої краси, що склалися у суспільстві змінювалися разом із вимогами суспільства, розвитком культури. Незважаючи на наявні зразки жіночої краси, у кожного чоловіка складаються свої уявлення про те, як має виглядати ідеальна сучасна жінка. На ці уявлення також надає ряд факторів, насамперед, вони залежать від характеру та внутрішнього сприйняття чоловіка, особливостей його мислення.

2. Найбільш значущі анатомічні характеристики: здорова шкіра, пухкі губи, довгі ноги, великі груди, довге волосся, відсутність зморшок, помірна повнота тіла, непомітний макіяж, відкритий погляд, великі очі, тонка талія, висока, округлі стегна, має свій стиль, ніс прямий, доглянута, красиві доглянуті руки, білі здорові зуби, миловидні риси обличчя, сексуальна, довгі вії, світла шкіра, чуттєві губи, відкрита та яскрава посмішка, акуратний манікюр, функціональні ознаки: лагідний голос, наявність аксесуарів, прикрас, взуття на високих підборах, жива міміка. Загальний порівняльний аналіз компонентів характеристик конструкту тіла ідеальної жінки дозволив побачити, що для чоловіка у віковій категорії від 20 років – 35 років зі статусом не одружений, насамперед високо оцінюють і виділяють анатомічні параметри тіла в оцінюванні зовнішнього вигляду сучасної ідеальної жінки. Для чоловіків, у тій же віковій категорії зі статусом одружений, пропоновані компоненти в оцінці ідеального жіночого фізичного «Я» менш важливі.

3. Фемінінний тип чоловіків більш високо за балами оцінює анатомічні параметри ідеального зовнішнього вигляду, а респонденти з андрогінним типом в рівній частині оцінюють параметри обличчя і тіла з середніми балами, маскулінний тип оцінює всі параметри жінок за низькими балами, але анатомічні. параметри тіла для нього важливіші.

4. За підсумками проведеного психопрофілактичного заходу респонденти сформували уявлення про ідеальний зовнішній вигляд жінки через сформування поняття «зовнішній вигляд»; сформували «позитивний» зовнішній вигляд сучасної жінки в реальності та ідеальності; навчилися практичним способам позитивного ставлення до красивого жіночого зовнішнього вигляду та прийомів його формування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абраменко, А. И. Практикум по общей психологии / А. И. Абраменко, А. А. Алексеев, В. В. Богословский. - М.: Просвещение, 2011. - 288 с.
2. Александров, И. Ф. Семья как первичная ячейка и как субъект права / И. Ф. Александров. - М.: Наука, 2013. - 346 с.
3. Алешина, Ю. Е. Проблемы усвоения ролей мужчины и женщины / Ю. Е. Алешина, А. С. Волович. - Самара: Бахрах, 2017. - 408 с.
4. Ананьев, Б. Г. О проблемах современного человекознания / Б. Г. Ананьев. - М.: Наука, 2017. - 379 с.
5. Андреева, Т. В. Психология семьи / Т. В. Андреева. - Спб., 2014. - 336 с.
6. Артамонова, Е. И. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования / Е. И. Артамонова, Е. В. Екжанова, Е. В. Зырянова. - М.: Издательский центр «Академия», 2012. - 192 с.
7. Бодалев, А. А. О службе семьи. Прикладные проблемы социальной психологии / А. А. Бодалев, Н. Н. Обозов, В. В. Столи. - М., 2016. - 285 с.
8. Бодалев, А. А. Восприятие и понимание человека человеком / А. А. Бодалев. - М.: 2012. - 289 с.
9. Багнета, Н. Подружній конфлікт як соціально - психологічний феномен / Н. Багнета. - Український науковий журнал "ОСВІТА РЕГІОНУ", 2011. – 114 с.
10. Балабух, І. М Трансформація сімейно-шлюбних орієнтацій сучасної української молоді / І. М. Балабух. - ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право, 2009 – 157 с.
11. Барановська, Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи / Л. В. Барановська. – Київ: НАУ, 2015. - 240 с.
12. Бондаровська, В. М. Духовність та моральні цінності сучасної української молоді деякі соціально-психологічні аспекти / В. М. Бондаровська. - К.: Науково-дослідний інститут «Проблеми людини», 2019. – 244 с.

13. Борщ, К. К. Трансформація статусно-рольових характеристик сучасної сім'ї в Україні / К. К. Борщ. - Наукові праці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили, 2012. – 284 с.
14. Булах, І. С. Консультативна психологія / І. С. Булах. - К.: Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2012. – 458 с.
15. Бурлачук, Л. Ф. Психотерапія / Л. Ф. Бурлачук, А. С. Кочарян, М. Е. Жидко. – СПб. : Питер, 2012. – 496 с.
16. Варга, А. Я. Системная семейная психотерапия / А. Я. Варга. - СПб., 2011. - 236 с.
17. Венгер, Л. А. Психология / Л. А. Венгер, В. С. Мухина. - М.: Просвещение, 2012. - 336 с.
18. Вердербер, Р. Психология общения / Р. Вердербер, К. Вердербер. - СПб.: ЕВРОЗНАК, 2018. - 231 с.
19. Васянович, Г. П. Основи психології / Г. П. Васянович. - К.: Педагогічна думка, 2012. – 114 с.
20. Воляннюк, Н. Ю. Соціальна психологія / Н. Ю. Воляннюк. - К.: КПІ ім. І. Сікорського, 2019. – 254 с.
21. Голод, С. И. Будущая семья: какова она? / С. И. Голод. - М.: Знание, 2020. - 370 с.
22. Готтман, Д. 7 принципов счастливого брака, или Эмоциональный интеллект в любви / Д. Готтман. - Москва: Эксмо, 2020. - 352 с.
23. Галузинский, В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи / В. М. Галузинский. - Київ, 1995. – 279 с.
24. Галян, І. М. Психодіагностика / І. М. Галян. - К. : Академвидав, 2011. – 464 с.
25. Галян, О. І. Експериментальна психологія / О. І. Галян. - К.: Академвидав, 2012. – 400 с.
26. Грановская, Р. М. Элементы практической психологии / Р. М. Грановская. - СПб., 2017. - 311 с.
27. Методи соціальної психології / В. Б. Шапар, В. О. Копилов, Ю. І.

Кисіль та ін. – Харків : ХАІ, 2002. – 76 с.

28. Смирнов, Б. А. Психология деятельности в экстремальных ситуациях / Б. А. Смирнов, Е. В. Долгополова. – Харків : Гуманитарный центр, 2007. – 276 с.

29. Тиньков, О. М. Інженерна психологія /О. М. Тиньков. – Харків : ХАІ, 2011. – 72 с.

30. Физиология центральной нервной системы / Т. В. Алейникова, В. Н. Думбай, Г. А. Кураев, Т. Л. Фельдман. – Ростов-н/Д. : Феникс, 2000. – 384 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Психопрофілактичний захід із елементами тренінгу

Мета: Формування уявлень у чоловіків про ідеальний зовнішній вигляд сучасної жінки.

Завдання:

1. Ознайомити чоловіків із поняттями «зовнішній вигляд» та його специфікою;
2. Сформувати уявлення про «негативні» та «позитивні» зовнішні вигляди сучасної жінки в реальності та ідеальності.
3. Сформувати уявлення необхідності прийняття реального зовнішнього вигляду красивої жінки.
4. Познайти з практичними способами позитивного ставлення до красивого жіночого зовнішнього вигляду та навчити використовувати прийоми правильного сприйняття жіночого вигляду.

Форма проведення заняття: групова (6-8 осіб).

Кількість занять: 5, 60 хвилин.

Методи, що використовуються: словесна – міні-лекція, практична – вправи.

Етапи проведення занять:

1. Ознайомчий етап. Складається у поданні тьютера, озвучування проблеми та обґрунтування її актуальності.
2. Основний етап. На даному етапі учасникам пропонується міні-лекція про зовнішній вигляд красивої сучасної жінки, специфічні особливості, уявлення про ідеальне і реальне фізичне «Я» жінки, негативне та позитивне уявлення гарного зовнішнього вигляду. Надалі пропонується виконання вправ, спрямованість яких полягає в усвідомленні та формуванні уявлень ідеальної жінки на формуванні правильного сприйняття красивого жіночого вигляду.

3. Заключний. Респондентам пропонується поділитися своїми враженнями про тренінг, а також висловити думки про танці та мінуси цього заходу.

У світі «жіноча краса» стає особливим фокусом уваги культури. Про це свідчить зростання інтересу: до зовнішнього вигляду, внутрішнього світу, посилення прагнення самовираження. Відповідно, формується нова соціально-психологічна реальність.

У цьому контексті підкреслюється зовнішній ідеал, як образ «стандарту», що існує у вигляді ідеалів, якого прагне свідомість людини і є «вищим суб'єктивним критерієм прекрасного». Весь цей вплив викликає сильне бажання відповідності даним параметрам як з боку жінок, так і оцінювання чоловіків протилежної статі. Якщо в давнину вважали, що тіло людині давала природа, то зараз людина змінює її у різний спосіб: дієти, фітнес-клуби, СПА-салони.

За даними статистики, до психолога з питанням про труднощі у сприйнятті та формуванні ідеального вигляду жінки звертаються чоловіки від 20 років – до 45 років. Проблеми, з якими стикаються чоловіки, пов'язані з соціокультурними стереотипами, трансформація яких має стрімкий, радикальний та конфліктний характер. Саме протиборство систем цінностей: опозицій зовнішнього вигляду жінки у патріархаті та фемінізмі призводять до внутрішніх та зовнішніх проблем у сприйнятті індивідуального та групового образу гарної жінки.

Ця дисфункція взаємодії призводить до неправильної міжгендерної комунікації, викликає суперечності у суспільному житті, поширення цінностей про красу жінки з погляду антикультури. Важливо усвідомлювати, розділяти і приймати психологічний простір соціальних уявлень, що змінився.

Однак до нашого тіла ми ставимося інструментально. Так, наприклад, глянцеві журнали просто рясніють фотографіями моделей, статтями, присвяченими зовнішньому вигляду: «Яку зовнішність повинна мати ідеальна жінка», «Ідеальна фігура жінки».

Таким чином, соціум нав'язує свої стереотипи: як ми маємо виглядати і що нам із цим робити.

Для початку, пропоную пройти тест, спрямований на усвідомлення зовнішнього вигляду. Тест називається: «Як використовують своє тіло інші люди?».

Мета: Виявити уявлення учасників про подання зовнішнього вигляду.

Матеріал: сім листів формату А-4, сім олівців чи фломастерів, ножиці.

Завдання, що пропонуються, виконуються по черзі, кожен малюнок виконується на окремому аркуші паперу з використанням тільки 1 кольору, після чого аркуш паперу перевертається білою стороною вгору. Не можна дивитися на малюнок, що вийшов, поки всі листи будуть не заповнені.

Перший аркуш. Зображаємо ту частину тіла, яка, на вашу думку, відповідає за ресурс та дає найбільшу життєву силу.

Другий аркуш. Малюємо ту частину або частини тіла, на вашу думку, забезпечує внутрішню та зовнішню безпеку. Якщо хочете, можете повторювати частини тіла від етапу до етапу.

Третій лист. Зобразимо ту частину тіла, яка, на вашу думку, відповідає за співпрацю з навколишнім світом.

Четвертий аркуш. Малюємо ті частини тіла, які, на вашу думку, забезпечують можливість чинити опір навколишньому світу.

П'ятий аркуш. Зобразіть ту частину тіла, яка, на вашу думку, має відповідати за внутрішнє життя та взаємини із самим собою.

Шостий лист. Малюємо ті або ту частину тіла, яку, на вашу думку, зайнята об'єднанням усіх вищеперелічених функцій і контролем їх здійснення.

Сьомий лист. Зображаємо ту чи частину тіла, які, на вашу думку, часто забувають, але чомусь важливо її намалювати.

Тепер відкрийте перевернуті листи і виріжете всі частини тіла, навіть якщо вони повторюються. Після цього зберіть з отриманих малюнків чоловічка. Вийшов він цілим чи йому не вистачає якоїсь частини тіла? А може у нього одна і та ж частина тіла, що повторюється багато разів?

Якщо у вашому чоловічку повторюються частина або частини тіла (наприклад, чотири очі), то на ці частини тіла ви акцентуєте особливу увагу.

Якщо у вашому чоловічку не вистачає якоїсь частини або частин тіла, значить, цю частину або частини тіла ви не сприймаєте як ресурс і не звертаєте інших людей на його увагу. Наприклад, якщо у чоловічка відсутні ноги, то ми, не важлива самотійність чи залежність людини від чогось.

Тіло – це наш внутрішній світ і, працюючи з ним, включаємо процес його зміни.

Вправа «Усвідомлення кордонів».

Мета: Формування уявлення: своїх кордонів, свого зовнішнього вигляду та зовнішнього вигляду інших.

Вправа демонструє ефект орієнтації уваги усвідомлення певних ділянок, є фізичними межами тіла. Адже дуже важливе місце «у внутрішній психологічній карті людини» займає стійкий образ себе, яка впливає на самооцінку себе і зовнішні та внутрішні цінності навколишнього світу.

Цей підхід використовують у даоських психотехніках, у яких виділяють три кінчики «тіла»:

- Темя (посилення відчуття висхідних потоків енергії (кордону людина – небо)),
- Долоні (відтворення почуття упору в пальцях і долонях (кордону людина – людина)),
- ступні (посилення відчуття низхідних потоків енергії (кордону людина – земля)).

Одним із початкових етапів формування «зовнішнього вигляду» себе та інших («Я, «не – Я») взаємопов'язаний із раннім дитинством. Тому для ефективної роботи з межами тіла необхідно, нарівні з концентрацією уваги переходити в стан дитячо-споглядального сприйняття. При виконанні вправи учасник повинен прагнути відчувати себе так, як почувається дитина, яка вперше починає усвідомлювати своє тіло та соціум. Важливо вправі відчуття

відмежування, відокремлення себе від навколишнього світу і водночас відчуття відчуття всепроникаючої єдності зі світом.

Спочатку вправа виконується в положенні лежачи після попередньої релаксації. Надалі у міру тренування – у довільній позі. Увага та дихання, спрямовуються на область тіла, що відповідає одній з перерахованих вище меж. Відчуйте, як із кожним видихом дихання передається у вибрану ділянку тіла, поступово створюючи відчуття тепла, енергії. Після 3-5 хвилин перемикаємо увагу на іншу граничну область. Після того, як будуть пройдені всі 3 кордони окремо, об'єднайте їх, розподіляючи увагу на всі 5 точок, що відповідають фігурі п'ятикутної зірки (модифікацією вправи є спрямованість уваги на шість точок або 2 трикутники схожих на шестикутну зірку). Важливо відчуття і уявити, як тіло розтягується, ніби ви росте. Уздовж хребта з'являється відчуття «натягнутої струни». Потім уявіть, як ваше тіло поміщене в непроникну сферичну оболонку. Подумки постарайтеся розсунути цей «кокон», упираючись у нього в п'яти точках: стопами, пензлями, маківкою голови.

Дана вправа впливає на стан свідомості та вирівнювання відчуттів віддалених ділянок правої та лівої половин тіла, що допомагає, у досягненні активності балансу правої та лівої півкуль мозку.

Примітка: Межі тілесних контактів є: межами емоційних контактів, замкнутості та товариськості, вплив на соціум і схильність до впливу, різноманітність стереотипів і внутрішніх обмежень, через які індивід може переступити в ході роботи над собою. Досвід тілесно-орієнтованої психології показує, що працюючи з тілесними кордонами відбувається вдосконалення та зміни різних аспектів особистості, а, отже, важливий інструмент особистісного зростання.

Вправа «Автопортрет».

Мета: Формування уявлення: своїх кордонів, свого зовнішнього вигляду та зовнішнього вигляду інших.

Кожен із учасників уявляє собі таку ситуацію: «Ви зустрінетесь з незнайомою людиною, і щоб вона вас дізналася, опишіть себе. Знайдіть у собі такі відмітні ознаки, які вас виділяють і натомість інших людей. Опишіть свій зовнішній вигляд, ходу, манеру говорити, одягатися, властиві манери чи жести звернення на себе».

Далі ведучий збирає опис своїх портретів. Після прочитання кожного опису, учасники повинні вгадати, про кого з них йдеться.

Після прочитання всіх портретів задаємо наступні питання для обговорення:

1. Чи легко було описати себе? Що було найскладнішим?
2. Що ви відчували під час зачитування вашого автопортрета?
3. Наскільки точними були описи?
4. Які труднощі ви зазнавали при вгадуванні людини?
5. Що вам допомогло вгадати людину?

Вправа «Внутрішній стан»

Мета: відчувати внутрішній стан учасника через його рух тілом.

Учасники діляться на пари, де кожен із партнерів по черзі робить рух, що виражає свій внутрішній стан, інший повторює цей рух 3 – 4 рази, намагаючись відчувати стан «провідного» та ідентифікувати цей стан.

Після виконання вправи задаємо питання для обговорення:

1. Який, на вашу думку, стан кожного з нас? Після висловлювання кількох припущень про стан одного з респондентів слід звернутися до нього за описом його дійсного стану.

Вправа «Ти та Я».

Мета: Розвинути вміння приймати та розуміти свою спільність та відмінності з іншими.

Учасники стоять у колі обличчям до центру.

1. Один із учасників входить усередину кола, стаючи обличчям до сусіда, і каже: «Ти такий самий, як і я. Ти і я (називає ознаку спільного з ним). Партнер відповідає йому такою самою фразою, але з іншою ознакою

«спільності». Після того, як почав вправу встає на своє місце, а другий займає його місце і підходить до іншого сусіда поруч і так до того моменту поки все коло не повернеться на вихідне місце.

2. Той, хто починає гру, а потім і всі аналогічні, що беруть участь, кажуть фразу: «Я відрізняюся від тебе тим, що я, а ти...».

3. Так само, встають і ставлю одне питання по черзі: «Чому я тобі подобаюся?».

Після виконання вправи задаємо питання для обговорення:

1. Що було легше знайти, схожість чи відмінності?
2. Що ви відчували у різних частинах виконання завдання?

Вправа «Взаємні презентації»

Мета: розвинути вміння розуміти та приймати образ жінки.

Матеріал: папір, ручки, олівці чи фломастери.

Усі учасники розбиваються на пари та діють наступним чином:

1. Кожен самостійно малює образ (можна з короткими коментарями) на тему: «Я і мій ідеальний образ жінки». Час надається 5 хвилин.

2. Розкажіть партнеру про себе та своє бачення на малюнку образу ідеальної жінки, як можна докладніше. Час надається 5 хвилин.

3. Уявіть групі свого партнера та його бачення вигляду ідеальної жінки. Намагайтеся отримати якомога більше інформації про вашого партнера. Відобразіть у презентації про нього такі питання:

1. Як я бачу ідеальну жінку?
2. Що я найбільше ціную у собі?
3. Що я найбільше ціную у жінок?
4. Предмет моєї гордості?
5. Предмет гордості ідеальної жінки?
6. Що має бути найкраще в ідеальній жінці?
7. Що в мені найкраще? Час складає 5 хвилин.

Після цього організується робота у парах.

Після закінчення 10 хвилин вводимо додаткову інструкцію у проведенні презентації: Один із партнерів із презентації сидить на стільці, другий встає за його спиною, поклавши руки на плечі першого. Той, хто стоїть позаду, говорить від імені, що сидить, називаючи себе ім'ям свого партнера. Завдання, що розповідає, увійти в роль свого партнера на час презентації, стати ним, думати, як він, відчувати, як він. Протягом однієї хвилини партнер, що стоїть, грає роль сидячого партнера. Який сидить партнер у цей час мовчить і слухає. Рівно через хвилину буде перервано монолог, якщо монолог закінчиться раніше, ми просто мовчимо, до закінчення цього часу. Наше завдання, побудова презентації рівно одну хвилину.

Після цього ми можемо ставити питання виступаючій людині, на які вона відповідатиме від імені сидячого партнера. Запитуючи, ми звертаємося до учасника, який виступає на ім'я, якого він презентує.

Після виконання вправи задаємо питання для обговорення:

1. Оцініть успішність своєї презентації та презентації партнера?
2. Чи вдалося партнеру правильно викласти відомості про тебе?
3. Чи вийшло у партнера стати твоїм двійником?
4. Чи правильно він відгадав відповіді, які дав від твого імені?
5. Чи важко говорити від імені іншого?
6. Важко вкластися у відведений час?

Після цього всі учасники по одному можуть висловитися, поділитися враженнями та думками, що сподобалося у виступах інших, але не повинні критикувати.

Вправа «Контакт руками».

У довільному порядку переміщаємось по кімнаті, тиснувши один одному руки. Періодично зупиняючись, затримавши чийсь руку у своїй руці. Закрийте очі та за допомогою дотиків досліджуєте її. Через 2 хвилини розплющте очі і подивіться на партнера.

Тепер переміщаємось із заплющеними очима, знизуючи лівою рукою руки інших учасників. Зупиніться, візьміть чийсь руку в свої руки і спробуйте

здогадатися, кому належить рука. Після закінчення 1 хвилини все ще тримаючись за руки, розплющте очі, подивіться один на одного і перевірте правильність своїх відчуттів.

Знову рухаємось по кімнаті, здійснюючи рукостискання двома руками. За 30 секунд обмінюйтеся з партнерами потисками рук, перебуваючи в різних емоційних станах: квапливі, сердиті, пригнічені, щасливі, закохані.

Заплющте очі, знайдіть собі іншого партнера, візьміть його за обидві руки і спробуйте вгадати хто це. Після закінчення двох хвилин, не розплющивши очі, спробуйте виразити різні емоційні стани: суперечка, грайливість, ніжність, зобразіть танець руками. Через п'ять хвилин, все ще тримаючи за руки партнера, розплющити очі і подивіться на свого партнера [8].

Показники параметрів ідеальної жіночої особи описовий жіночої особи
чоловіків зі статусом одружених

Комп-т	Початкові власні значення			Вилучення суми квадратів навантажень			Ротація суми квадратів навантажень		
	Усього	% Диспер.	Сумар-й %	Усього	% Диспер.	Сумар-й %	Усього	% Диспер.	Сумар-й %
1	9,104	29,368	29,368	9,104	29,368	29,368	4,866	15,696	15,696
2	3,364	10,851	40,219	3,364	10,851	40,219	3,286	10,601	26,297
3	2,791	9,003	49,221	2,791	9,003	49,221	3,059	9,869	36,166
4	2,311	7,455	56,677	2,311	7,455	56,677	2,582	8,328	44,494
5	1,849	5,963	62,640	1,849	5,963	62,640	2,272	7,328	51,822
6	1,692	5,457	68,097	1,692	5,457	68,097	2,254	7,272	59,094
7	1,467	4,733	72,830	1,467	4,733	72,830	2,203	7,108	66,202
8	1,160	3,743	76,573	1,160	3,743	76,573	1,919	6,189	72,391
9	1,119	3,608	80,181	1,119	3,608	80,181	1,744	5,626	78,017
10	1,030	3,321	83,502	1,030	3,321	83,502	1,700	5,485	83,502
11	,892	2,879	86,381						
12	,796	2,566	88,947						
13	,628	2,026	90,973						
14	,500	1,614	92,587						
15	,437	1,410	93,996						
16	,323	1,042	95,038						
17	,301	,970	96,008						
18	,251	,810	96,818						
19	,196	,631	97,449						
20	,176	,569	98,017						
21	,133	,428	98,445						
22	,105	,337	98,782						
23	,101	,327	99,110						
24	,074	,238	99,347						
25	,061	,198	99,545						
26	,053	,171	99,716						
27	,037	,119	99,835						
28	,026	,083	99,918						
29	,017	,054	99,972						
30	,007	,022	99,993						
31	,002	,007	100,000						